

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

«08» октябрь 2019 г.

КАРАР

№ 397

"2019-2021 елларга Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районьнда мәдәниятне үстерү"
муниципаль программасын раслау турында

Әгерже муниципаль районьнда мәдәни потенциалны комплекслы үстерү, мәдәни мирасны саклау һәм мәдәни торьмышны гармонизацияләү һәм норматив-хокукий актларны закон таләпләренә туры китерү максатыннан, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитеты,

КАРАР БИРӘ:

1. Кушымтада бирелгән “2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районьнда мәдәниятне үстерү” муниципаль программасын расларга.

2. Түбәндәгеләрне үз көчләрән югалткан дип танырга:
- “2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районьнда мәдәниятне үстерү” муниципаль программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитетының 2019 елның 5 апрелдәге 133 номерлы карары;

- “2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районьнда китапханә эшен үстерү” муниципаль ярдәмче программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитетының 2019 елның 28 июнәдәге 257 номерлы карары;

- “2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районьнда балалар сәнгать мәктәбен үстерү” муниципаль өстәмә программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитетының 2019 елның 1 июләдәге 260 номерлы карары;

- “2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районьнда музей эшен үстерү” муниципаль ярдәмче программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитетының 2019 елның 4 июләдәге 269 номерлы карары;

- “2019-2021 елларга Әгерже муниципаль району халык ижатына ярдәм итү, мәдәни мирасын саклау, торгызу һәм популярлаштыру” муниципаль ярдәмче программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль району Башкарма комитетының 2019 елның 12 июләдәге 287 номерлы карары;

- «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районында кинематографияне саклап калу һәм үстерү» муниципаль ярдәмче программасын раслау турында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитетының 2019 елның 24 июлендәге 299 номерлы карары.

3. Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Финанс-бюджет палатасына ел саен чираттагы финанс елына район бюджетын формалаштырганда «2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районында мәдәниятне үстерү» муниципаль программасы чараларын тормышка ашыру өчен акча бүлеп бирүне күз алдында тотарга һәм аны әлеге максатларга жибәрелә торган акча чикләрендә бүлеп бирергә тәкъдим итәргә.

4. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының рәсми сайтында Татарстан Республикасы хокукый мәгълүмат рәсми порталында урнаштырырга.

5. Карарның үтәлешен тикшереп торуну Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенең беренче урынбасары Р. Р. Гильмутдиновага йөкләргә.

Житәкчесе

А. С. Авдеев

Татарстан Республикасы
 Әгерҗе муниципаль районы
 Башкарма комитетының
 2019 ел 8 октябре, 397 номерлы
 карары белән расланган

**"2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районында
 мәдәниятне үстерү" муниципаль программасы**

Муниципаль хезмәт атамасы	“2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районында мәдәниятне үстерү” (алга таба Программа)
Программаның Заказчысы	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы башкарма комитеты
Программаны төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, «Әгерҗе үзәкләштерелгән клуб системасы» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе, «Әгерҗе үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе, Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының тарих һәм мәдәни мирас музейе муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе, “Әгерҗе киносы” муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе.
Муниципаль программаның максатлары	<i>Шәһәр һәм район халкының мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендәге ихтыяжларын канәгатьләндерү, Әгерҗе муниципаль районы халкы һәм кунаклары өчен мәдәният, сәнгать һәм кинематография учреждениеләренең кызыксындыручанлыгын арттыру</i>
Муниципаль программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Әгерҗе муниципаль районы халкына китапханә, музей, мәдәни-ял хезмәте күрсәтүне оештыруны яхшырту; 2. Кино хезмәте күрсәтү системасын саклап калу һәм үстерү; 3. Традицион район чаралары системасын саклап калу һәм үстерү; 4. Мәдәният системасында өстәмә белем бирүне саклау һәм үстерү; 5. Иҗат коллективлары эшчәнлегенә ярдәм итү; 6. халыкның ихтыяжларын үстерү, шәхесне рухи һәм мәдәни формалаштыруда канәгатьләндерү өчен, ижади сәләтләрне үстерү, балаларга һәм яшьләргә әхлакый тәрбия бирү өчен уңайлы шартлар булдыру; 7. Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләр үсеше шартларын булдыру; 8. Әгерҗе муниципаль районы территориясендә

	<p>профессиональ ижат коллективларының гастроль-концерт һәм күргәзмә эшчәнлеген оештыру, концертлар, күргәзмәләр, спектакльләр оештыру;</p> <p>9. Төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнәренән мәнфәгатләрән һәм ихтыяжларын исәпкә алып, халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру;</p> <p>10. Район мәдәният учреждениеләренән матди-техник базасын ныгыту;</p> <p>11. Мәдәният учреждениеләренән кадрлар составын саклап калу, мәдәният учреждениеләрендә эшләүче белгечләрнең һөнәри дәрәжәсен күтәрү;</p> <p>12. Музей фондларын комплекслы автоматлаштырылган музей мәгълүмат системасы (КАМИС) программасына керту;</p> <p>13. Әгерже районының мәдәни мирас объектларын төзекләндерү һәм реставрацияләү;</p> <p>14. Тарихи-мәдәни мирасның сакланышын тәмин итү;</p> <p>15. Әгерже районының матди булмаган мәдәни мирас объектларын ачыклау, тасвирлау, системалаштыру һәм исәпкә алу;</p> <p>16. Китапханәләр эшчәнлеген модернизацияләү - китапханәләр эшчәнлегенә һәм инновацион эшчәнлеккә яңа мәгълүмати-китапханә технологияләрен керту;</p> <p>17. Мәдәният өлкәсендәге объектларның һәм күрсәтелә торган хезмәтләрнең инвалидлар өчен үтемле булуын тәмин итү;</p> <p>18. Әгерже муниципаль районында вакыйгалы һәм мәдәни-тарихи туризмны үстерү.</p>
Муниципаль программаны тормышка ашыру сроклары	2019-2021 еллар
Кече программалар исемлеге	<p>1. "2019-2021 елларга музей эшен үстерү" ярдәмче программасы;</p> <p>2. "2019-2021 елларга халык ижатына ярдәм итү. Мәдәни мирасны саклау, торгызу һәм популярлаштыру";</p> <p>3. "2019-2021 елларга китапханә эшен үстерү" ярдәмче программасы;</p> <p>4. "2019-2021 елларга кинематографияне саклау һәм үстерү" ярдәмче программасы;</p> <p>5. «2019-2021 елларга мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирүне үстерү» ярдәмче программасы.</p>
Финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	<p>Программа чараларын жирле бюджет хисабына тормышка ашырыла. Финанслауның гомуми күләме-273 035,5 мең сум.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2019 ел-89 853,4 мең сум; - 2020 ел-91 000,2 мең сум; - 2021 ел-92 181,9 мең сум.

	Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш
Муниципаль программаны тормышка ашыруның планлаштырылган нәтижеләре	<p>Әгерже муниципаль районында мәдәни-ял итү эшчәнлеген дәрәжәсен күтәрү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - шәхси, ижади, мәдәни һәм интеллектуаль потенциалларын тормышка ашыру буенча халык өчен мөмкинлекләрне киңәйтү; -мәдәният өлкәсендә хезмәт күрсәтү күләмен арттыру һәм сыйфатын яхшырту; - милли мәдәниятне саклау һәм үстерү. - иҗат коллективларында катнашучылар санын арттыру; - китапханәнең мәгълүмати, мәдәни, агарту һәм социаль функциясен көчәйтү;; -бердәм мәгълүмати-китапханә системасы булдыру; - кулланучыларның заманча ихтыяжларына туры килә торган куәтле мәгълүмати ресурслар булдыру; - китапханә фондларын саклауның оптималь режимын, сакланышын һәм тулыландыруны тәмин итү;; - музей фондларын тулыландыру, тарихи һәм мәдәни мирасны саклау; - мәдәният һәм архитектура һәйкәлләрен саклау; - тарихи мирасның сакланышын контрольдә тоту; - матди булмаган мәдәни мирас объектларын саклау һәм популярлаштыру; - электрон мәгълүматлар банкы (КАМИС) булдыру;; - китапханә һәм музей хезмәтләреннән файдаланучы халык санын арттыру; - мәдәният учреждениеләрендә матди-техник базаны сыйфатлы яңарту; -мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасын үстерү һәм модернизацияләү;; - мәдәният өлкәсе хезмәткәрләренең һөнәри әзерлеген дәрәжәсен күтәрү; -вакыйгалы һәм мәдәни-тарихи туризмны үстерү өчен уңайлы шартлар тудыру, мәдәният өлкәсендә туристик маршрутларны алга жибәрү.

**Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика.
Хәл итүгә юнәлдерелгән проблеманың характеристикасы**

"2019-2021 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районында мәдәниятне үстерү" муниципаль программасы 2021 елга кадәр Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының мәдәният һәм сәнгать өлкәсен үстерү буенча төп чараларны үтәү өчен эшләнде.

Программа мәдәният өлкәсендә Россия Федерациясенен дәүләт сәясәтен тормышка ашыруга, башкарма хакимиятнең дәүләт органнары, жәмәгәтчелек игътибарын көчәйтүгә, мәдәни-ял эшчәнлеген оештыруга, балалар һәм яшьләр арасында тискәре күренешләргә каршы торуга, балалар хокукларын саклауны тәмин итүгә юнәлдерелгән.

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының мәдәни сәясәте үсеп килүче һәм үзгәрүче мәдәни ихтыяжларның, район халкының мәдәни мирасын саклау, китапханә эшен, музей эшен үстерү, халыкка мәдәни-ял хезмәт күрсәтү, ижади эшчәнлеккә ярдәм итү, учреждениеләрнең матди-техник базасын ныгыту буенча ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән.

Район территориясендә мәдәният өлкәсендә хезмәт күрсәтүче база ресурслар клуб тибындагы учреждениеләр, китапханә, музей, балаларга өстәмә белем бирү учреждениесе, киноучреждение, жирле радиотапшырулар бар. Районда 6 муниципаль мәдәният учреждениесе эшли, ул районның 72 мәдәният учреждениесен берләштерә:

1. «Әгерҗе үзәкләштерелгән мәдәният системасы» (район мәдәният сарае, Ләбиб Айтуганов исемендәге шәһәр мәдәният йорты, автоклуб, АКБ, 17 авыл мәдәният йорты, 18 авыл клубы).

2. «Әгерҗе үзәкләштерелгән китапханәләр системасы» (үзәк китапханә, үзәк балалар китапханәсе, 23 авыл филиалы).

3. «Музей» (Әгерҗе районы тарих һәм мәдәни мирас музейе, Тажи Гыйззәт музейе; Салауш авылы тарихы музейе; Иж-Бубый авыл тарихы музейе; Тәбәрле авыл тарихы музейе).

4. “Әгерҗе киносы”;

5. Балалар сәнгәт мәктәбе;

6. «Әгерҗе радиосы».

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитеты мәдәният бүлегенең эш системасы уңай нәтижеләр белән характерлана.

Район мәдәният йорты һәм мәдәният йорты базасында мәдәни эшчәнлек актив үсә.

2018 елның 1 гыйнварына булган мәдәни-ял итү учреждениеләре саны 39 (2016 елда 38) тәшкил итә, шул исәптән күчмә-2. 2017 елда муниципаль районның мәдәният учреждениеләре тарафыннан 4194 мәдәни – ял итү чарасы (2016 елда-4124) уздырылды, бу 2016 ел күрсәткечләреннән 3,9% ка артык, шул ук вакытта 1 клубка уртача 107,5 чара туры килә. Мәдәни-ял чараларының гомуми саныннан-1382 (2016 елда 1350) 14 яшькә кадәр балалар өчен үткәрелә.

Районда 371 клуб формированиесе эшли, аларга 5022 кеше йөри (2016 ел белән чагыштырганда 1,4% ка арту). Гомумән алганда, 312 Үзешчән халык ижаты формалашып килә, шул исәптән 14 яшькә кадәр балалар өчен-151.1978 кеше.

Әгерҗе Мәдәният йорты каршында 10 Халык коллективы үз эшчәнлеген башкара: "Көмеш телле гармун" халык үзешчән театр коллективы, "Хыял" мари халык фольклор коллективы, "Эр ужара" мари халык фольклор коллективы, "Кадрәк сем" мари халык фольклор коллективы, "Курмәзәк олык" мари халык фольклор ансамбле, Кичкетаң халык театры, "Зарни сизьыл" удмурт халык фольклор коллективы, "Картаямени соң йөрәк" халык үзешчән театр коллективы, "Ош вис, вис" мари халык вокаль ансамбле, "Орхон" удмурт халык вокаль ансамбле, Ак калфак "Инвис" күргәзмәсе ачылды.

2012 елдан «авыл клублары төзелеше» республика программасы буенча 9 объект файдалануга тапшырылды. Алардан:

- Варклед-Бодья 280 урынга исәпләнгән утырту урынлы клуб;
- Күлэгәш 100 урынга исәпләнгән Мәдәният йорты;
- Уразай 100 урынга исәпләнгән авыл жирлеге/к;
- Пеләмеш 100 урынлык авыл жирлеге/к;
- Ямурза 300 урынга исәпләнгән авыл жирлеге / к;
- Вәржи-Омга 50 урынга исәпләнгән авыл жирлеге/к;
- 300 урынга исәпләнгән Ләбиб Айтуганов исемендәге шәһәр мәдәният йорты;
- 50 урынга исәпләнгән Азеве авылы китапханәсе;
- 100 урынга исәпләнгән Салагыш мәдәният йорты.

3 авыл клубында капитал ремонт үткәрелде: Красный бор Мәдәният йорты, Тирсә Мәдәният йорты, Исәнбай Мәдәният йорты.

Районның клуб учреждениеләрендә мәдәни-ял итү профилендәге 76 белгеч эшли – районның клуб учреждениеләрендә эшләүчеләрнең гомуми санының 63,3% ы (барлығы – 120 кеше). Югары һәм махсус урта белемле белгечләр белән тәэмин ителеш 65,8 % тәшкил итә. Алардан: 23 кеше – югары белемле, 27се махсус урта белемле белгечләр.

Китапханә мәгълүмати, мәдәни, агарту учреждениесе булып тора. Китапханәләрдә күргәзмәләр, әдәбият карау, әңгәмәләр, юбилей һәм истәлекле даталарга күзәтүләр оештырыла. Кызыклы хәбәрләр сәгатьләре, әдәби - музыкаль кичәләр, туган якны өйрәнү сәгатьләре, Экология сәгатьләре, мәгълүмат көннәре һ. б. үткәрелә. Теләсә кайсы чара фактлар, вакыйгалар, кешеләр турында билгеле бер мәгълүмат алып бара. Үз эшчәнлегендә китапханә мәктәпләр, балалар бакчалары, социаль яклау, ижтимагый оешмалар белән Н. Б. лар белән хезмәттәшлек итә.

Ел саен китапханәләр тарафыннан 16 меңнән артык укучыга хезмәт күрсәтелә. Халыкка китапханә хезмәте күрсәтү 44,8 % тәшкил итә.

Китап фонды 285803 данә тәшкил итә. Бер кешегә – 7,9 китап, бер укучыга-17,8 китап тәшкил итә. Китап бирү – 369993 данә. Мөрәжәгать итү фондлары-1,29. Фондларның яңартылуы-3,0. Укучылар саны-23,0. Килүчеләр саны-12,2. Китапханәләренең китап фондларын туплауга муниципаль район керткән акчаның гомуми күләме 230, 3 мең сум, 1 кешегә 6,4 сум.

Үзәк китапханәдә 40 китапханә хезмәткәре эшли. Аларның 23е-югары белемле (шул исәптән 6сы – китапханә), 18е-махсус (шул исәптән китапханәдәге 9ы). Профильле белгечләр белән тәэмин ителеш 62,9% тәшкил итә.

Китапханә 25 компьютер белән жиһазландырылган һәм Интернет челтәренә чыга ала. Күчермә-күбәйтү техникасына 25 китапханә ия.

Музей "музей" эшчәнлегенең төрле мәсьәләләре буенча методик ярдәм күрсәтү үзәге булып тора: күргәзмә, фонд, агарту һәм мәдәни-белем бирү. Баш музейның мәктәп музейлары һәм филиаллары белән фәнни-методик хезмәттәшлек формалары төрле. Бу-музей эшчәнлегенең барлык өлкәләрен камилләштерүнең теоретик һәм практик проблемаларын өйрәнү һәм гомумиләштерү, методик ярдәм күрсәтү, квалификацияне күтәрү, музей эшенең актуаль проблемалары буенча фәнни-гамәли семинарлар һәм конференцияләр үткөрү.

"Музей" структурасына 5 филиал керә. Бүгенге көндә фондларда 9940 берәмлек саклау берәмлеге исәпләнә, шул исәптән 9394 төп фондны саклау берәмлеге һәм 546 фәнни-ярдәмче фондны саклау берәмлеге.

Бинаның гомуми майданы 300,5 кв.м тәшкил итә. 2017 елда музейда 13141 кеше кунак булган.

Музей хезмәткәрләре саны 12 хезмәткәр тәшкил итә, шуларның 8е-югары, 2се-урта һөнәри белемле.

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы территориясендә кино хезмәте күрсәтү өлкәсендәге сәясәтне "Әгерже киносы" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе гамәлгә ашыра, ул әлеге юнәлештә бердәнбер мәдәният учреждениесе булып тора.

Беренче чиратта учреждениенең эше, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалаучы, мәдәнияткә һәм әйләнә-тирә дөньяга мэхәббәтне пропагандалаучы нәфис һәм документаль фильмнарны бушлай карау, шулай ук фильмны коммерция нигезендә күрсәтүгә юнәлдерелгән.

2016 елда «Әгерже киносы» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе 100 меңнән кимрәк халкы булган кече торак пунктлар кинотеатрлары өчен конкурс сайлап алуларында катнашты, аның нәтижәсендә федераль бюджеттан заманча жиһазлар белән тәмин итүгә ярдәм алды. Киноучреждениегә экраннар, проекторлар һәм башка кирәкле жиһазлар сатып алу өчен 5 миллион сум акча бүлеп бирелгән.

Кинозалда фильмнар карау өчен барлык шартлар да тудырылган: яңа уңайлы креслолар, зур экран урнаштырылган, 3D проектор һәм өр-яңа тавыш үзен экранда барган вакыйганың бер өлеше итеп тою мөмкинлеге бирә.

«Татаркино» ТР ДБУК һәм Екатеринбург шәһәренең «Премьер зал» ЖЧЖ фильмнар белән тәмин итү турында килешүләр төзи.

Мәдәният өлкәсендә сәнгать-эстетик юнәлештәге балаларга өстәмә белем бирүне «балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе гамәлгә ашыра.

Белем бирү хезмәтләре сыйфатын тәмин итү өчен учреждение белем бирү процессын оештыру өчен нигез булып торган норматив һәм укуыту-методик документларны куллана. 660кв.м. майданлы бина 60 укучыга исәпләнгән. Хәзерге вакытта мәктәптә 296 бала белем ала.

Сәнгать мәктәбендә хореография, музыка һәм сынлы сәнгатьнең 3 бүлегә эшли.

Уку йорты штат расписаниесе буенча квалификацияле педагогик кадрлар белән тәмин ителгән. Мәктәптә 25 укытучы (21 штатлы һәм 4 совмеситель) эшли. Мәгариф үзәге педагогик һәм концертмейстерского составының шактый югары: Укытучыларның 100% - ы профильле урта махсус һәм югары белемгә ия.

Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы тарафыннан мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә белем бирү учреждениеләренә капитал ремонт ясау программасы проекты эшләнә, әлеге проект кысаларында балалар сәнгать мәктәбенә капитал ремонт ясау өчен 11 700 мең сумлык проект-смета документлары әзерләнгән.

Әгерже районының туристлык-рекреация өлкәсен Формалаштыру һәм үстерү кысаларында вакыйгалы һәм мәдәни-тарихи туризмны үстерү зарур. Монның өчен бездә зур мөмкинлекләр бар. Безнең районда 26 мәдәни мирас объекты (федераль, төбәк һәм жирле әһәмияттәге) булу. Безнең район тарихында Иж-Бубый авылының тарихи мирасы аерым урын алып тора. Районның милли составының күптөрлелеге, анда 36 меңнән артык кеше яши. Аларның 58,9% - татарлар, 24% - руслар, 8,2% - марилар, 6,6% - удмуртлар.

Вакийгалар туризмы кысаларында түбэндәге юнәлешләрне билгеләргә мөмкин:

- "Сабантуй» район татар милли бәйрәме.

"Сабантуй" бәйрәме нигезендә район күләмендәге милли бәйрәмнәрне оештырып, үткәрергә була:

- удмурт милли бәйрәме «Гырон быдтон»;

"Семьк" мари милли бәйрәме»;

- "Масленица» бәйрәме.

Баян ителгәннәрдән чыгып, Әгерҗе муниципаль районында вакийгалы һәм мәдәни-тарихи туризмны үстерү буенча эшне активлаштыруның актуаль һәм нигезле кирәклегә турында нәтиҗә ясарга мөмкин.

Бу рухиятне, әхлакны үстерүгә, төбәкнең мәдәниятенә һәм тарихына жәлеп итүгә, шулай ук туристлар агымын арттыруга һәм шуңа бәйле туристлык хезмәтләре һәм инфраструктурасын үстерүгә юнәлдерелгән югары кулланучылар ихтыяҗы булган сыйфатлы мәдәни хезмәт күрсәтүләрдән файдалану мөмкинлеген арттыруга ярдәм итәчәк.

Тышкы һәм эчке өзгыять анализы күрсәткәнчә, район мәдәният учреждениеләре сонгы елларда өзешчән иҗат берләшмәләре, халык иҗаты коллективлары, гаилә иҗат коллективлары белән эшләү буенча билгеле бер тәҗрибә туплаганнар, төрле катламнарның мәдәният өлкәсенә булган ихтыяҗларын ачыклаганнар.

Шул ук вакытта, билгеле бер казанышларга карамастан, тармакта кайбер проблемалар хәл ителмәгән.

Барыннан да элек, мәдәният һәм сәнгать учреждениеләренең матди-техник базасы түбән дәрәҗәдә түгел, ә нәкъ менә:

- янғын куркынычсызлыгын тәмин итүгә акча булмау;

- учреждениеләрнең заманча компьютер техникасы белән тәмин ителеше дәрәҗәсе түбән.

- техниканың һәм жиһазларның җитәрлек булмавы;

- биналарга капитал һәм косметик ремонт ясау зарурилыгы;

- мәдәният учреждениеләрендә жиһазларның сакланышын тәмин итү зарурилыгы;

- иске жиһазлар;

- сәхнә костюмнары белән җитәрлек дәрәҗәдә тәмин ителмәгән;

- китап фондын мультимедиа продукциясе, Электрон ресурслар белән баету өчен акча җитмәү;;

- объектларның һәм мәдәният өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең инвалидлар өчен үтемле булуын тәмин итмәү.

Квалификацияле кадрларга, бигрәк тә авыл клубларында җитди кытлык мәсьәләсе дә актуаль булып кала. Бүгенге көндә Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының мәдәният бүлегә буенча 224 хезмәткәр исәпләнә. 150 белгечнең, югары белемле хезмәткәрләрнең 67се – 67се-һөнәри белемле. Мәдәният учреждениеләренең кадрлар составының тиешле профессиональ дәрәҗәдә булмавы мәдәни-ял итү эшчәнлегенә тәкъдим ителгән хезмәтләрнең сыйфатына җитди йогынты ясый. Кадрларның картаю тенденциясе күзәтелә. Учреждение белгечләренең уртача яше-40-50 яшь. Яшь кадрларны тиешле дәрәҗәдә кызыксындырмау мәдәният хезмәткәрләре һөнәрләренең абруен киметә һәм иҗади активлыкны арттыруга һәм кадрларны урыннарда беркетүгә ярдәм итми.

Мәдәният учреждениеләрен төзү һәм капитал ремонтлау да бүгенге көндә төп проблемаларның берсе.

Капитал ремонт таләп итә:

- Кырынды авыл мәдәният йорты;
- Нарат авылы с/к;
- Иске Эсләк мәдәният йорты;
- Кадыбаш мәдәният йорты;
- Иж-Бубый Мәдәният йорты;
- Бима Мәдәният йорты;
- Кичкетан авыл мәдәният йорты;
- Девәтернә Мәдәният йорты.

Соңгы вакытта китапханә ял учреждениесеннән мәгарифне мәгълүмати тәмин итү үзәгенә әверелә. Укучылар һәм студентлар иң актив китап укучылар булып торалар. Аларның запрослары мәгариф белән бәйлә. Кызганычка каршы, китапханә фондлары составы укучыларның таләпләренә җавап бирми. Фондларны тулыландыруның яңа чыганаclarын эзләргә кирәк. Китапханәләр «китапханәгә китап бүләк ит» акциясе уздыра. Китапханә шулай ук әдәбият сатып алынган түләүле хезмәтләр күрсәтә. Халыкка сыйфатлырак хезмәт күрсәтү һәм китапханәләр эшчәнлеген модернизацияләү – китапханәләр эшчәнлегенә яңа мәгълүмати – китапханә технологияләрен керту өчен үзәк китапханә майданын киңәйтү таләп ителә.

Музей фондларын саклап калу, музей коллекцияләрен саклау һәм экспонатлау өчен заманча җиһазлар белән тәмин итү, музей эшчәнлеген мәгълүматлаштыру проблемалары булып кала.

Безнең район тарихында районыбызның тарихи мирасы аерым урын алып тора, анда бик күп мәдәни мирас объектлары сакланган. Иж-Бубый авылының музей комплексын торгызу буенча зур эш алып барыла. Бүгенге көндә Мөхәммәтжан Әхмәтжановның йортын торгызу эшләре бара. Анда Әгерҗе районының төрле мәдәни-агарту тарихы тәкъдим ителәчәк. Куелган бурычларны тулысынча хәл итү өчен безгә эзлекле рәвештә тарихи мирасның сакланып калган башка объектларында да ремонт-торгызу эшләрен дәвам итәргә кирәк. Бу максатларга ирешү өчен дәүләт институтларын, җәмәгатьчелекне, хәйрия оешмаларын проектка тагын да киңрәк җәлеп итәргә кирәк.

Гомумән алганда, Әгерҗе районының вакыйгалы һәм мәдәни-тарихи туризм өлкәсендә берничә проблемасы бар:

- Әгерҗе районы турында туристлык юнәлешендә мәгълүмат житәрлек түгел;
- туристик маршрутларның булмавы;
- туристлык максатларында фестиваль, ярминкә, күргәзмә потенциалын тиешенчә файдаланмау (вакыйгалар туризмы).

Булган проблемаларны хәл итү өчен районда мәдәниятне үстерү өчен социаль-иқтисадый шартлар тудырырга кирәк.

Программаның төп максатлары һәм бурычлары. Аны тормышка ашыру сроклары.

Программаның төп максаты-шәһәр һәм район халкының мәдәният, сәнгать һәм кинематография өлкәсендәге ихтыяжларын канәгатьләндерү, Әгерҗе муниципаль

районы халкы һәм кунаклары өчен мэдэният, сэнгать һәм кинематография учреждениелэренен кызыксындыручанлыгын арттыру.

Программаның куелган максатына ирешү өчен түбэндәге бурычларны хэл итү таләп ителә:

Әгерже муниципаль районы халкына китапханә, музей, мэдэни-ял хезмәте күрсәтүне оештыруны яхшырту . ;

- кино хезмәте күрсәтү системасын саклап калу һәм үстерү;
- традицион район чаралары системасын саклау һәм үстерү;
- ижат коллективлары эшчәнлегенә ярдәм итү;
- мэдэният системасында өстәмә белем бирүне саклау һәм үстерү;
- шәхесне рухи һәм мэдэни формалаштыруда, ижади сәләтләрне үстерү, балаларга һәм яшьләргә әхлакый тәрбия бирү өчен, халыкның ихтыяжларын канәгәтләндерү һәм үстерү өчен уңай шартлар тудыру;;

- милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне үстерү шартларын булдыру;

Әгерже муниципаль районы территориясендә профессиональ ижат коллективларының гастроль-концерт һәм күргәзмә эшчәнлеген оештыру, концертлар, күргәзмәләр, спектакльләр оештыру;;

- төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнэренен мәнфәгатлэрен һәм ихтыяжларын исәпкә алып, халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру;;

- район мэдэният учреждениелэренен матди-техник базасын ныгыту;;

- мэдэният учреждениелэренен кадрлар составын саклап калу, мэдэният учреждениелэрендә эшлэүче белгечлэрнен һөнэри дэрэжэсен күтэрү.;

- музей фондларын комплекслы автоматлаштырылган музей мәгълүмат системасы (КАМИС) программасына керту;);

- мэдэни мирас объектларын төзеклэндерү һәм реставрациялэү;

- тарихи-мэдэни мирасның сакланышын тээмин итү;

- Әгерже районының матди булмаган мэдэни мирас объектларын ачыклау, тасвирлау, системага салу һәм исәпкә алу ; ;

- китапханэлэр эшчәнлеген модернизациялэү-китапханэлэр эшчәнлегенә һәм инновацион эшчәнлеккә яңа мәгълүмати-китапханә технологиялэрен керту.

Программа 2021 елның 31 декабренә кадэр гамәлдә.

Программаны ресурслар белән тээмин итүне нигезлэү

Программа чараларын тормышка ашыру район бюджеты хисабына планлаштырыла.

2019-2021 елларда программаны финанслау күләме якынча 273 035,5 мең сум тәшкит итэчэк.

- 2019 ел-89 853,4 мең сум;

- 2020 ел-91 000,2 мең сум;

- 2021 ел-92 181,9 мең сум;

Программа чараларын финанслау күләме район бюджеты мөмкинлеклэреннән чыгып үзгэртелергә мөмкин.

Программа чараларын финанслау күләме алдагы елларда шундый ук чараларны гамәлгә ашыруга тотылган акчалар күләменнән чыгып, шулай ук чараларны үткэрүгә киткән чыгымнар сметасы нигезендә билгелэнгән.

Стратегияне гамэлгэ ашыру механизмы

Программаны тормышка ашыру анда игълан ителгэн чаралар нигезендэ тормышка ашырыла һәм Программаны тормышка ашыру буенча еллык план, төгәлләштерелгән эш планнары булдыруны күздә тотта.

Программаның өстенлекле юнәлешләре:

- мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләрне үстерү һәм формалаштыру;
- мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсен үстерү;
- хезмәткәрләр һәм укучылар өчен компьютерлаштырылган эш урыннары булдыру;
- фондның бер өлешен электрон рәвешкә күчерү;
- уку абруен һәм аның ижтимагый әһәмиятен яклауга юнәлдерелгән чаралар эшләү һәм үткәру;;
- китапны пропагандалауга бәйле кампанияләр оештыру;;
- төрле реклама продукциясе булдыру;
- укуларны алга этәрү буенча уртак эш өчен яңа партнерлар жәлеп итү;
- өстәмә түләүле хезмәтләр күрсәтү;
- техник тәэмин ителеш;
- тикшеренү эшчәнлегә;
- район территориясенә имиджын формалаштыру.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелеген бәяләү

Программаны тормышка ашыру районда мәдәниятне тагын да югарырак дәрәжәдә үстерү өчен шартлар тудыру буенча чаралар күрергә мөмкинлек бирәчәк, мәдәният өлкәсенә районның социаль һәм икътисади үсешендәге реаль ресурсларның берсе булырга мөмкинлек бирәчәк. Конкуренциягә сәләтле мәдәни продуктлар һәм хезмәтләр күрсәтү, аларның ассортиментын киңәйтү өлкә халкының тормыш сыйфатын арттыруга, кулланучылар базарын баюуга ярдәм итәчәк.

Заманча технологияләрдән файдалану халыкның мәдәни чараларга һәм хезмәт күрсәтүләргә үтемлелеген арттырачак.

Яңа булдырыла торган мәдәни вакыйгалар һәм продуктлар район территориясенә алга жиберү өчен нигез була ала.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәлелегә түбәндәге критерийлар белән бәяләнәчәк:

- мәдәният учреждениеләренә төзекләндерелгән биналары саны;
- мәдәният учреждениеләренә жиһазландыру өчен техника берәмлегә саны;
- район халкының бәйрәм, концерт, фестивальләргә йөрүләре саны;
- төрле конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашучы ижат коллективлары өлеше;
- районнан читтә гастроль-күргәзмә эшчәнлегә күләме;
- квалификация күтәрү буенча курслар һәм тренинглар узган белгечләр саны;
- Әгерже ҮКСы фондына ел саен периодик басмаларның килүе;
- китап фондын ел саен яңарту ;
- күргәзмә эшчәнлеген камилләштерү ; ;
- халыкның барлык катламнарын жәлеп итү.

Программаны тормышка ашыруны ресурслар белән тәэмин итү

№ т/б	Подпрограмманың аталышы	Финанслау чыганагы	Финанслау күлөмө		
			2017 ел	2017 ел	2017 ел
Бер	"2019-2021 елларга музей эшен үстөрү"»	Муниципаль бюджет	4 0000,0	4021,7	4028,0
Ике	"2019-2021 елларга Халык ижатына ярдәм итү. Мэдәни мирасны саклау, торгызу һәм популярлаштыру»	Муниципаль бюджет	35 543,3	35 803,9	36 276,7
Өч	"2019-2021 елларга китапханә эшен үстөрү"»	Муниципаль бюджет	15 436,0	15 544,6	15 576,0
Дүрт	"2019-2021 елларга кинематографияне саклау һәм үстөрү"»	Муниципаль бюджет	1 200,0	1 206,5	1 208,4
Биш	"2019-2021 елларга мэдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирүне үстөрү"»	Муниципаль бюджет	13 733, 1	14 282, 5	14 853, 8
Алты	Авыл жирлекләрендә мэдәният объектларын карап тоту	Муниципаль бюджет	19 941,0	20 141,0	20 239,0
	Программа буенча барлығы	273 035,5	89 853,4	91 000,2	92 181,9

"2019-2021 елларга музей эшен үстерү" муниципаль ярдәмче программа

Подпрограмманың аталышы	"2019-2021 елларга музей эшен үстерү" (алга таба-Ярдәмче программа)
Программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының тарих һәм мәдәни мирас музейе муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе
Ярдәмче Программаның Максаты	Мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләргә үстерү һәм формалаштыру. Әгерже тарих һәм мәдәни мирас музейе фондларын тулыландыру (архив материаллары, фәнни-тарихи реликвияләр, сәнгать кыйммәтләре, этнографик, топонимик һәм фольклор материаллары жыю буенча экспедицияләр уздыру).
Подпрограмманың Бурычы	Музей, экскурсия хезмәте күрсәтүенә, ял эшчәнлегенә заманча формаларын үстерү. Күргәзмә эшчәнлеген киңәйтү, башка музейлар белән экспозицияләр алмашу. Төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнәренә мәнфәгатьләрен һәм ихтыяжларын исәпкә алып, халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру. Музей ишегалдын төзекләндерү. Иж-Бубый авылында Әгерже шәһәре һәм Әгерже районының тарихи-мәдәни саклау зоналары проектларын эшләү. Әгерже муниципаль районының тарихи һәм мәдәни күчәмсез ядкәрләрен реставрацияләү һәм реконструкцияләү: 1.Иж-Бубый авылында сәүдәгәр Мөхәммәтжан-Әхмәтжановның музей-йорты төзелешә, музей-йорт территориясен төзекләндерү. 2. Бертуган Буби мәгърифәтчеләре йортын реставрацияләү (Иж-Бубый авылы). 3. Сәүдәгәр Мөхәммәтжан-Әхмәтжанов акчасына төзелгән мәчет (1895 ел). 4. Әгерже шәһәрәндә «Музей, Халыклар дуслыгы

	<p>йорты»күп функцияле үзэк төзелеше.</p> <p>5. Шулай ук Иж-Бубый авылында марилар жирлеге территориясен чистарту.</p> <p>6. Туристтик маршрут төзү.</p> <p>7.Татарстан Республикасы музейларының берләштерелгән электрон каталогында һәм Россия Федерациясе Музей фондының дәүләт каталогында музей предметларын теркәү.</p> <p>8.Әгерже районы барлыкка килүгә багышланган экспозицияне яңарту һәм өстәмә рәвештә яңарту.</p> <p>9.«Хөрмәтлэргә кумелгән тажлы Гыйззэт чарасына эзерлек һәм үткэрү.</p> <p>10.Район һәм Әгерже шәһәре мәктәпләренә күчмә лекциялэр.</p> <p>11.Әгерже районында туып-үскән күренекле шәхеслэрнең юбилей даталарына һәм Әгерже районының юбилей даталарына багышланган бэйрэм чаралары һәм күргэзмэлэр үткэрү.</p>
<p>Программаны гамэлгэ ашыру сроклары һәм этаплары</p>	<p>2019-2021 еллар</p>
<p>Елларга һәм чыганаclarга бүленгән финанслау күлэмнәре</p>	<p>Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме тәшкил итә:</p> <p>12 049,7 мең сум, шул исәптән еллар буенча:</p> <p>2019 ел-4000,0 мең сум;</p> <p>2020 ел-4021,7 мең сум;</p> <p>2021 ел-4028,0 мең сум.</p> <p>Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның елларга бүлөп бирелгән көтелгән соңгы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм Программаның нәтижелелеге күрсәткечләре</p>	<p>Музей фондларын тулыландыру, тарихи һәм мәдәни мирасны саклау.</p> <p>Мәдәният һәм архитектура һәйкәлләрен саклау.</p> <p>Иж-Бубый авылында Мөхәммәтжан-Әхмәтжановның музей - йортын тотуга республика бюджетыннан акча бүлөп бирү.</p> <p>Тарихи мирасның сакланышын контрольдә тоту.</p> <p>Татарстан Республикасы музейларының берләштерелгән электрон каталогында һәм Россия Федерациясе Музей фондының дәүләт каталогында музей предметларын теркәү.</p> <p>Милли мәдәниятне саклау һәм үстерү.</p>

Подпрограмма паспорты

I. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да

«Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы тарихы һәм мәдәни мирас музей» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе (алга таба - Музей) 2011 елда ТР Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитеты житәкчесенә 2011 елның 19 гыйнварындагы 11 номерлы карары нигезендә оештырылды. 2015 елның августында музей якындагы территория һәм фондсаклагыч белән аерым бинага күчте. Аннан соң музейның яна экспозициясен булдыру буенча эш алып барылды. Октябрь башында музей ишекләре килүчеләр өчен ачык иде.

«Музей» МБУК фондларында 10155 саклау берәмлеге исәпләнә, шул исәптән 9597 төп фондны саклау берәмлеге һәм 558 фәнни-ярдәмче фондны саклау берәмлеге.

Музейларның гомуми экспозиция-күргәзмә майданы 337,39 кв. м. тәшкил итә, шулардан баш музейда - 87,40 кв. м., Тажи Гыйззәт музееда - 25,09 кв. м., Тәбәрле авылы тарихы музееда - 48,0 кв. м., Салауш авылы тарихы музееда - 118,9 кв. м., Иж-Бубый авылы тарихы музееда - 58,0 кв. м. Фондларны саклау өчен - 90,7 кв. м. майдан бар, шулардан баш музей - 78,70 кв. м., Иж-Бубый авылы тарихы музее - 12,0 кв. м. 2016 елда музейларга 12 808 кеше килде, 2017 елда - 13 141 кеше, 2018 елда - 17 765 кеше.

Бүгенге көндә Мөхәммәтжан Әхмәтжановның Иж-Бубый белән музей-йортын төзеп бетерү мәсьәләсе хәл ителә.

Музейда 10,5 штат берәмлеге бар, 2018 ел ахырына хезмәткәрләр саны 14 хезмәткәр тәшкил итте (ир - атлар - 5, хатын-кызлар - 9), шуларның 9ы югары белемле.

Музей составына керә:

- житәкче: музей директоры - 1 кеше;
- структур бүлекчеләр житәкчеләре: филиаллар мөдирләре - 4 кеше;
- белгеч: фондларны саклаучы, методистлар, программист - 4 кеше;
- эшче һөнәрләр: караучы, жыештыручы, эшче һәм каравылчы - 5 кеше.

Шул ук вакытта, билгеле бер казанышларга карамастан, кайбер проблемалар хәл ителмәгән.

Барыннан да элек, матди-техник базаның начар булуы, экспозицияләр төзү һәм экспонатларны саклау өчен майданның житәрлек булмавы. Шулай ук белгечләр житмәү мәсьәләсе дә кискен тора.

II. Ярдәмче программаның максаты, бурычлары, ахыргы нәтижеләрне һәм аны тормышка ашыру срокларын тасвирлау

Подпрограмманың максаты - мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләрне үстерү һәм формалаштыру.

Әгерҗе туган якны өйрәнү музее фондларын тулыландыру (архив материаллары, фәнни-тарихи реликвияләр, сәнгать кыйммәтләре, этнографик, топонимик һәм фольклор материаллары) жыю буенча экспедицияләр үткәру).

Ярдәмче программаның бурычы-музей, экскурсия, ял итү эшчәнлегенен заманча рәвешләрэн үстерү, күргәзмә эшчәнлеген киңәйтү, башка музейлар белән экспозицияләр алмашу, төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнәренен мәнфәгатләрэн һәм ихтыяжларын исәпкә алып, музей хезмәтен күрсәтү, музейны төзекләндерү, Әгерҗе шәһәре һәм Әгерҗе районының тарихи-мәдәни саклау зоналары проектларын эшләү, Әгерҗе муниципаль районының күчемсез тарих һәм мәдәният ядкарьларен реставрацияләүгә һәм реконструкцияләүгә ярдәм итү, Татарстан Республикасы музейларының берләштерелгән электрон каталогында һәм Россия Федерациясе Музей фондының дәүләт каталогында музей предметларын теркәү. Музей экспозициясен яңарту.

Әгерҗе районының юбилей даталарына багышланган бәйрәм чаралары һәм күргәзмәләр үткәру.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы - 2019-2021 еллар.

Ул музей фондларын тулыландыру, тарихи һәм мәдәни мирасны саклау, мәдәният һәм архитектура һәйкәлләрэн саклау, тарихи мирасны саклау, Иж-Бубый авылында Мөхәммәтҗан-Әхмәтҗановның музей-йортын ачу, музейга килүчеләр санын арттыру, Татарстан Республикасының Берләшкән каталогында һәм Россия Федерациясе Музей фондының дәүләт каталогында музей предметларын теркәү, милли мәдәниятне саклау һәм үстерү кебек эшләрнең көтелә торган соңгы нәтиҗәсе булып тора.

III. 2 нче подпрограмманы ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме тәшкит итә:

12 049,7 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2019 ел-4000,0 мең сум;

2020 ел-4021,7 мең сум;

2021 ел-4028,0 мең сум.

Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына Казан шәһәре муниципаль берәмлеге бюджеты проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш

IV. Ярдәмче программаның социаль-икътисади нәтиҗәлелеген бәяләү

Подпрограмманы тормышка ашыру Кеше хокукларын тарих, мәдәният, фән кыйммәтләрэнә жәлеп итү; төбәкнең тарихын, мәдәниәтен һәм табигатен пропагандалау буенча мәдәни эшчәнлекне тормышка ашыру өчен шартлар тудырачак. Музей эше эстетик тәрбия бирүгә, шулай ук тарихи кыйммәтләрне, мәдәни һәм ижади мирасны тирәнтен һәм төрле яклап өйрәнүгә ярдәм итәргә тиеш. Яна булдырыла торган мәдәни вакыйгалар һәм продуктлар район территориясен алга жибәрү өчен нигез була ала.

Программаны тормышка ашыруның нәтиҗәлелеге түбәндәге критерийлар белән бәяләнәчәк:

- Әгерҗе муниципаль районының «Музей» музей фондларына кергән һәм сакланган экспонатлар күләме;»

- музей хезмәткәрләрэнә квалификациясен күтәрү һәм аларның интеллектуаль дәрәжәсен даими күтәрү.

-фәнни - тикшеренү, фәнни-методик эшчәнлекне үстерү.

- күргәзмә эшчәнлеген камилләштерү.
- килүчеләр санының артуы.

Әлеге ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кысаларында без Әгерже муниципаль районының тарихи-мәдәни мирасын саклап кала һәм нәтижәле файдалана алачакбыз, шул рәвешле, аны районның социаль-мәдәни эшчәнлегә өлкәсенә дә кертеп.

**“2019-2021 елларга музей эшен үстерү” ярдәмче программасы максаты,
бурычлары һәм чараларын финанслау**

№ т/б	Чараның исеме	Башкаруч ылар	Чараларны тормышка ашыруга чыгымнар, мең сумнарда.		
			Шул исәптән еллар буенча		
			2019	2020	2021
1.	Музей фондларын сыйфатлы комплектлау	Музей			
2.	Музейга килүчеләр өчен уңайлы шартлар тудыру	Музей			
3.	Халыкка музей хезмәте күрсәтүне оештыру өлкәсендә музейлар эшчәнлеген тәмин итү	Музей	4 0000,0	4 021,7	4 028,0
4.	Музей хезмәткәрләре кадрларының квалификациясен күтәрү	Музей			
		Барлығы:	12 049,7		

**«2019-2021 елларга Мәдәни мирасны саклау, торгызу һәм
популярлаштыру. Халык ижатына ярдәм итү» программасы**

Подпрограмма паспорты

Подпрограмманың аталышы	« 2019-2021 елларга Мәдәни мирасны саклау, торгызу һәм популярлаштыру. Халык ижатына ярдәм итү » (алга таба - Ярдәмче программа)
Программаның төп эшләүчесе	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының "Әгерҗе үзәкләштерелгән клуб системасы" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе
Ярдәмче Программаның Максаты	Мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләргә үстерү һәм формалаштыру. Мәдәни-ял итү эшчәнлеген өлкәсен үстерү. Район территориясенә имиджын формалаштыру.
Подпрограмманың Бурычы	Район халкының төрле катламнары арасында халык ижаты традицияләрен алга сөрү һәм заманча таләпләргә җавап бирә торган үзешчән ижатны тормышка ашыру буенча мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген оештыру өчен шартлар тудыру; Традицион халык мәдәниятенә, үзешчән сәнгать ижатына һәм һөнәри сәнгатькә ярдәм итү; Традицион чаралар системасын саклау һәм үстерү.
Программаны гамәлгә ашыру сроклары һәм этаплары	2019-2021 еллар

<p>Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре еллар һәм чыганаclar буенча</p>	<p>Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 107623,9 мең сум тәшкит итә, шул исәптән еллар буенча да: 2019 ел-35543,3 мең сум; 2020 ел-35803,9 мең сум; 2021 ел-36276,7 мең сум. Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш</p>
<p>Программаның максатларын һәм бурычларын тормышка ашыруның елларга бүлөп бирелгән көтелгән соңгы нәтижеләре (нәтижеләрне бәяләү индикаторлары) һәм Программаның нәтижелелерге күрсәткечләр</p>	<p>Мәдәни хезмәтләр ассортиментын киңәйтү. Мәдәни чараларның һәм хезмәтләрнең һәркем өчен мөмкин булуын арттыру. Халыкның күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан канәгать булу дәрәжәсен күтәрү. Шәхси, ижади, мәдәни һәм интеллектуаль потенциалларын гәмәлгә ашыру буенча халык өчен мөмкинлекләрне киңәйтү. Яшь буынның граждандык дәрәжәсенә һәм тулаем районның барлык торақ пунктларында уңайлы социаль мөхит булдыруга йогынты ясый. Мәдәният өлкәсе белгечләренең һөнәри компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру. Мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту. Мәдәният учреждениеләре жиһазларын модернизацияләү. Мәдәният учреждениеләрен эксплуатацияләүнең куркынычсызлыгын тәмин итү.</p>

I. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да

"Халык ижатына ярдәм итү. 2019 – 2021 елларга Мәдәни мирасны саклап калу, торгызу һәм популярлаштыру» – Әгерже муниципаль районы халкының мәдәни үсеше подпрограммасының максатларын һәм бурычларын, мәдәни-ял эшчәнлеген модернизацияләү, халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү, аларга мәдәният хезмәтләре күрсәтү һәм әлерге системаның ихтыяжларын алга таба камилләштерү кирәклеген исәпкә алып эшләнгән.

Ярдәмче программа Татарстан Республикасы Әгерже районында мәдәни-ял итү эшчәнлеген үстерүнең әһемиятле һәм нәтижелә юнәлешләрен билгели, үзгәрешләренең төп ысулларын һәм механизмнарын билгели.

Өгерже муниципаль районында 36,6 мең кеше яши торган 71 торак пункт бар (Өгерже шәһәрәндә-19 778 кеше). Аларга 35 мәдәният учреждениесе хезмәт күрсәтә (35 КД, 1 автоклуб, 1 АКБ).

Өгерже муниципаль районы КДУның эш системасы уңай нәтижәләр белән характерлана.

Халыкка мәдәни белем бирүнең күпкырлы чөлтәре булдырылды.

Район мәдәният йорты, мәдәният йорты һәм авыл мәдәният йорты базасында мәдәни эшчәнлек актив үсә. Мәдәни-ял итү эшчәнлегә эчтәлеген, халыкның үзгәргән таләпләре нигезендә формаларны һәм технологияләргә яңарту, хезмәт күрсәтүнең барлык өлкәләрен модернизацияләү концепциясен тормышка ашыру процессы бара.

Программа-методик һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү гамәлгә ашырыла. Методик хезмәтләр (методик берләшмәләр, укыту семинарлары) тотрыклы эшли.)

Кадрлар белән эш сыйфат ягыннан яхшырды.

Мәдәни ял эшчәнлегенә үсеш дәрәжәсен билгеләүче төп факторлар булды:

- Өгерже муниципаль районы администрациясе ягыннан игътибар һәм кайгырту;
- норматив-хокукый базаны камилләштерү;
- ведомствоара хезмәттәшлек-балалар һәм олылар ижатын тәрбияләү мәсьәләләре буенча ведомствоара координацияләү советлары эшчәнлегә.
- башка районнар белән традицион мәдәниятара элементләргә ныгыту һәм үстерү.

Капиталь ремонт таләп итә:

- Кырынды авыл мәдәният йорты;
- Нарат авылы;
- Иске Эсләк мәдәният йорты;
- Кадыбаш мәдәният йорты;
- Иж-Бубый Мәдәният йорты;
- Бима Мәдәният йорты;
- Кичкетан авыл мәдәният йорты;
- Девәтернә Мәдәният йорты.
- Биектау авылында клуб төзү таләп ителә.

II. Ярдәмче программаның максаты, бурычлары, ахыргы нәтижәләргә һәм аны тормышка ашыру срокларын тасвирлау

Подпрограмманың максаты-мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләргә үстерү һәм формалаштыру.

Мәдәни-ял итү эшчәнлегә өлкәсен үстерү. Район территориясенә имиджын формалаштыру.

Ярдәмче программаның максаты-район халкының төрле катламнары арасында халык ижаты традицияләргә алга сөрү һәм үзешчән ижатны тормышка ашыру буенча мәдәният учреждениеләргә эшчәнлеген оештыру; традицион халык мәдәниятен, үзешчән сәнгать һәм һөнәри сәнгатькә ярдәм итү; традицион район чаралары системасын саклап калу һәм үстерү.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы - 2019-2021 еллар.

Ул мәдәният хезмәтләренә ассортиментын киңәйтү, мәдәни чараларның һәм хезмәт күрсәтүләргә үтемләгән арттыру, халыкның күрсәтелә торган хезмәтләргә сыйфатыннан канәгать булу дәрәжәсен арттыру, шәхси, ижади, мәдәни һәм интеллектуаль потенциалларын тормышка ашыру мөмкинлекләрен

киңәйтү, яшь буынның гражданлыгын булдыруга һәм тулаем районның барлык торак пунктларында унайлы социаль мохит булдыруга йогынты ясау, мәдәният өлкәсе белгечләренең һөнәри компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру, мәдәният учреждениеләренең матди-техник базасын ныгыту, мәдәният учреждениеләренең жиһазларын модернизацияләү, мәдәният учреждениеләренең куркынычсызлыгын тәмин итү.

III. 2 нче подпрограмманы ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме тәшкил итә
107623,9 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2019 ел-35543,3 мең сум;

2020 ел-35803,9 мең сум;

2021 ел-36276,7 мең сум.

Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектының формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш

IV. Подпрограмманың социаль-икътисади нәтижәләлеген бәяләү

Подпрограмманы тормышка ашыру мәдәният өлкәсенә районның социаль һәм икътисади үсешенә реаль ресурсларынан берсе булырга мөмкинлек бирәчәк. Конкурентлыкка сәләтле мәдәни продуктлар һәм хезмәтләр күрсәтү, аларның ассортиментын киңәйтү район халкының тормыш сыйфатын күтәрүгә, кулланучылар базарын баеуга ярдәм итәчәк.

Мәдәният өлкәсен модернизацияләү мәдәният учреждениеләре эшчәнлегенә нәтижәләлеген арттыруга, күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртуга китерәчәк. Заманча технологияләрдән файдалану халыкның мәдәни кыйммәтләргә, чараларга һәм хезмәт күрсәтүләргә үтемләлеген арттырачак. Яңа булдырыла торган мәдәни вакыйгалар һәм продуктлар район территориясендә алга таба мавыктыру өчен нигез була ала.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәләлеге түбәндәге критерийлар белән бәяләнәчәк:

- мәдәният учреждениеләренең төзекләндерелгән биналары саны;
- мәдәният учреждениеләрен жиһазландыру өчен техника берәмлеге саны;
- район халкының бәйрәм, концерт, фестивальләргә йөрүләре саны;
- төрле конкурсларда һәм фестивальләрдә катнашучы ижат коллективлары өлеше;

- районнан читтә гастроль-күргәзмә эшчәнлеге күләме;
- квалификация күтәрү курслары узган белгечләр саны;
- мәдәният өлкәсе инфраструктурасын үстерү. Яңын куркынычсызлыгын тәмин итү;

- район халкының төрле катламнары арасында халык ижаты традицияләрен алга сөрү буенча мәдәният учреждениеләре эшчәнлеген оештыру өчен заманча таләпләргә җавап бирүче шартлар тудыру;;

-районның социаль-икътисади үсеше ресурсы буларак үзенчөлөклө гаилә традицияләрөн саклау, үстерү һәм формалаштыру. Гаилә ижатын тормышка ашыру өчен шартлар тудыру;

-гражданнарны гражданлык-патриотик тәрбияләүгә юнәлдерелгән традицион район чаралары системасын саклап калу һәм үстерү;;

-яшьләрнең һөнәри абруен, һөнәри үзбилгеләнешен саклап калуга ярдәм итүче чараларны оештыру һәм уздыру;;

- мәдәният өлкәсендә кадрлар потенциалын саклап калу һәм яцарту.

Ярдәмче программа чараларының максаты, бурычлары һәм аларны финанслау

№ т/б	Чараның исеме	Башкаручы лар	Чараларны тормышка ашыруга чыгымнар, мең сумнарда.		
			Шул исәптән еллар буенча		
			2019	2020	2021
Төп чаралар					
1.	Массакуләм мәдәни-ял чараларын оештыру һәм уздыру		35543,3	35803,9	36276,7
1.1	Район халык коллективларының Гастрольләр эшчәнлегенә ярдәм итү	Өгерже ҮКС			
1.2.	Республика кинәшмәләрендә, семинарларда, мастер- классларда, кадрларның квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү курсларында катнашу	Өгерже ҮКС			
2.	Матди-техник базаны ныгыту				
2.1.	Мәдәният учреждениеләрен музыка кораллары, акустика аппаратурасы, техник чаралар, сәхнә костюмнары һәм башкалар белән тәмин итү	Өгерже ҮКС			
2.2.	Район мәдәният учреждениеләрен беренчел яңгыч саклау чаралары белән тәмин итү	Өгерже ҮКС			
3.	Финанс-хужалык эшчәнлеге				
		Барлығы:	107623,9		

**"2019-2021 елларга китапханә эшен үстерү" программасы.
Подпрограмма паспорты**

Программаның исеме	2019-2021 елларга китапханә эшен үстерү (алга таба-Ярдәмче программа)
Программаны төп эшләүчеләре	Әгерже муниципаль районы Башкарма комитетының мәдәният бүлеге, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының "Әгерже үзәкләштерелгән китапханәләр системасы" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе
Ярдәмче Программаның Максатлары	Гражданнарга мәгълүматка тиз, тулы һәм ирекле үтеп керүне тәмин итә торган, аларның мәгълүматка һәм белемгә конституцион хокукларын тормышка ашыру, шулай ук китапханәләрдә саклана торган милли мәдәни мирасны саклап калу буенча нәтижәле китапханә хезмәте күрсәтү системасын булдыру
Подпрограмманың Бурычлары	<ul style="list-style-type: none"> - китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәмин итүне актуальләштерү; - районда китапханә эшенең оештыру-функциональ структурасын үстерү; - китапханәләрнең Музейлар, архивлар, фәнни, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән хезмәттәшлеген үстерү һәм ныгыту; - китапханә фондларының заманча моделен булдыру; район территориясендә урнашкан китапханә фондларының гомуми мәдәни мирас һәм мәгълүмати ресурс өлеше буларак сакланышы һәм куркынычсызлыгын тәмин итүнең комплекслы системасын булдыру;; - эш урыннарын, китапханә процессларын модернизацияләү һәм автоматлаштыру; - район китапханәләренең бердәм мәгълүмати киңлеген тәмин итү, район китапханә челтәренең мәгълүмат системасын булдыру; - һәркем өчен мөмкин булган китапханәләргә нәтижәле эшләү, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен заманча җиһазлар белән тәмин итү; - китапханәләрнең укуларын һәм китапларын алга

	<p>этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;</p> <ul style="list-style-type: none"> - фәнни һәм социаль-мәдәни коммуникацияләр үзәкләре буларак китапханәләргә үстерү; - социаль ярдәм таләп итүче халык категорияләрен укуга жәлеп итү һәм буш вакытны оештыру буенча китапханәләргә эшен камилләштерү; - социомәдәни процесс буларак укуларны өйрәнү; - китапханә-мәгълүмат учреждениеләре өчен кадрларга агымдагы һәм перспективалы ихтияжларны мониторинглау; - тармакның алдынгы белгечләрен әзерләүгә кертеп, күпбаскычлы өзлексез һөнәри белем бирү системасының структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү; - китапханә-мәгълүмат учреждениеләре белгечләрен беркетү системасын камилләштерү
<p>Чараларны тормышка ашыру сроклары</p>	<p>2019-2021 еллар</p>
<p>«Финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы</p>	<p>Ярдәмче программа чараларын финанслау-тиешле чорларга Татарстан Республикасы бюджеты, Әгерже муниципаль районы бюджеты.</p> <p>2019-2020 елларга Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме 46 556 600 сум тәшкит итте.</p> <p>Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары:</p> <p>2019 елга-15436000 сум 2020 елга-15544600 сум 2021 елга-15576000 сум</p> <p>Искәрмә. Ярдәмче программаны финанслау күләмнәре тиешле финанс елына ТР Әгерже муниципаль районы бюджеты проекты формалаштырганда төгәлләштерелә.</p>
<p>Подпрограмманы гамәлгә ашыруның көтелгән ахыргы нәтижеләре (нәтижеләргә бәяләү индикаторлары)</p>	<p>Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру 2021 елга мөмкинлек бирәчәк:</p> <ul style="list-style-type: none"> - китапханә фондларының яңарту дәрәжәсен арттыру 5%; - компьютерлар белән тәэмин ителгән район китапханәләргә өлешен 100гә кадәр арттыру%; - Интернет челтәренә ачык керү мөмкинлегенә бирүче китапханәләр өлешен 100 гә кадәр арттыру%; - китапханә сайтлары белән танышу саны елына кимендә 50% ка артуны тәэмин итәргә; - районда жәмәгать китапханәсенә кимендә бер моделен булдыру; - китапханәләргә китапханә фондларының, кешеләргә һәм биналарның сакланышы һәм иминлегенә өчен заманча системалар һәм чаралар белән жиһазландырырга; - югары һәм урта һөнәри белемне китапханә хезмәткәрләргә өлешен 100 гә кадәр арттыру%; - музейлар, фәнни, мәгариф, социаль учреждениеләр белән берлектә гамәлгә ашырылган китапханә чаралары

өлешен 30га кадәр арттыру%; - китапханэләр үткэрэ торган чараларда катнашучылар өлешен 35кә арттырырга%

I. Проблеманың эчтәлегә һәм аны программа методлары белән хәл итү кирәклеге нигезләү

Китапханә - Документлар фонды тарафыннан оештырылган һәм аларны физик һәм юридик затларга вакытлыча файдалануга бирә торган мәгълүмати, мәдәни, белем бирү учреждениесе.

Хәзерге вакытта китапханэләрнең Глобаль мәгълүмати киңлекләрендәге үзгәрешләр йогынтысында үз эшенең технологияләрен генә түгел, инде килеп туган ысулларны, төшенчәләрен, терминнарны да үзгәртсә, яңа модельләргә һәм үзләренең мәгълүмат киңлеген оештырырга мәжбүр. Үз эшчәнлегендә, ресурсларында, партнерларны һәм үсеш приоритетларын сайлауда катгый регламентланган арадашчы учреждениедән, китапханә халыкка мәгълүмати, сервис, мәдәни хезмәтләр күрсәтү һәм житештерү предприятиесенә әверелде.

Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары тарафыннан төбәк китапханэләре эшчәнлегенә норматив-хокукый базасын формалаштыру буенча эш алып барыла. Аерым алганда, түбәндәге норматив актлар кабул ителде: «Мәдәният турында» 1998 ел, 21 октябрь, 1818 нче, «китапханэләр һәм китапханә эше турында» 1992 ел, 8 июль, 1560-ХII нче, «Татарстан Республикасының дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» 2005 ел, 18 гыйнвар, 5-ТРЗ номерлы, «Татарстан Республикасының мәгълүмат системалары һәм мәгълүматлаштыру турында» 2007 ел, 13 ноябрь, 58-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законнары, «китапханэләр һәм китапханә эше турында» 1999 ел, 10 декабрь, 813 нче Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты карары.

Шуның белән бергә Татарстан Республикасы норматив базасының тулылыгы, аңа төзәтмәләр кергү проблемалары да бар. Соңгысы «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законын кабул итүгә бәйле, ул китапханэләр эшчәнлегенә оештыру-хокукый һәм эчтәлекле үзгәрешләр кертте. Республика китапханэләре эшчәнлегенә норматив хокукый базасы даими яңартылып торырга һәм камилләштерелсә тиеш.

Татарстан Республикасы китапханә эшенең төп юнәлешләре арасында китапханә фондлары белән идарә итү аеруча мөһим булып тора.

Әгерже районндагы китапханэләрнең жыелма фондында 286912 китап һәм башка басмалар, шул исәптән магнит һәм электрон чыганақлардагы документлар, шул исәптән Россия халыклары телләрендә – 108570 данә. Төрле типтагы китапханэләр һәм ведомствога буйсынганлык өчен хәзерге вакытта фондларны яңарту, аларның сыйфатын яхшырту, аларның куркынычсызлыгын һәм сакланышын тәмин итү төп бурычлар булып тора. Китапханә фондларын туплауга федераль бюджеттан муниципаль китапханэләрне туплауга субвенцияне тигез финанслау шартларында бүлеп бирелә: 2018 елда Әгерже районуна 20400 сум, жирле бюджеттан 293902,86 сум акча бүлеп бирелде.

ЮНЕСКО тәкъдимнәре һәм китапханә фондларын комплектау буенча социаль нормативлар һәм нормалар нигезендә ел саен китапханә фондын яңарту 1000 кешегә 220-250 китап тәшкит итәргә тиеш. 2018 елда Әгерже районнда бер кешегә 132 данә басма, шул исәптән басма, аудиовизуаль һәм электрон басмалар кертелгән.

Әгерже районы балалар китапханәсендә 2018 елга уртача 361 данә акча кергән. Халыкара нормалар буенча балалар китапханәләре фондлары ел саен кимендә 5% яна басмаларга тулыланьрга тиеш.

Китапханәләр өчен китапханә фондларының сыйфатлы составы мәсьәләсе дә мөһим проблема булып кала бирә. һәркем файдалана алырлык китапханәләрдә, шул исәптән балалар китапханәләрендә тузган һәм искергән әдәбият күләме 40тан 60% ка кадәр тәшкил итә. Мондый хәл йөрешкә дә, китап бирүгә дә, гомумән, уку процессларына да тәэсир итә.

Шуны да билгеләп үтәргә кирәк, китапханә фондларының күп өлешен тармак, укыту-методик, вакытлы басмалар тәшкил итә, аларның актуальлеге һәм ихтыяжлары искергән саен кими бара. Халыкка үз вакытында актуальләштерелә торган белешмә һәм хокукый мәгълүмат бирүнең иң нәтижәле ысулы булып Интернет челтәренә эзләү системаларына керү мөмкинлеген тәмин итү, белешмә мультимедиа продуктлары сатып алу тора. Китапханә фондларының үсеш стратегиясе электрон документлар, шул исәптән ерактан торып челтәр ресурслары хисабына керемнәрнең составын киңәйтү һәм яңартудан башка мөмкин түгел.

Милли мәдәни мирасның бер өлеше буларак китапханә фондының куркынычсызлыгын һәм сакланышын тәмин итү бурычы милли иминият фонды булдыру, басма документларны башка мәгълүматларга күчерүне күздә тоту.

Кыйммәтле фондларның куркынычсызлыкның комплекслы системасын эшләү һәм гамәлгә кертү, биналарның норматив физик һәм санитар-гигиеник торышын саклау, куркынычсызлыкның заманча комплекслары белән тәмин итү, китап саклагычларда климат-контрольне тәмин итү өчен приборлар сатып алу зарур.

«Китапханәләр һәм китапханә эше турында» 1998 елның 21 октябрәндәге 1818 номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә китапханәләрнең мәгълүмат ресурслары түләүсез һәм шуңа күрә халыкның барлык төркемнәре өчен иң кулай белем чыганакларының берсе булып тора. Китапханә эшенә мәгълүмати технологияләр кертү нигезендә Глобаль челтәрдән файдаланучылар өчен шактый мәгълүмат бирелә. Әмма хәзерге вакытта мәгълүмати-коммуникацион технологияләр, нигездә, республика һәм Үзәк китапханәләрдә кулланыла. Шулай итеп, 2018 елда Әгерже районының һәркем файдалана алырлык китапханәсе 25компьютерга ия булды. «Татарстан Республикасы китапханә челтәренәң инфокоммуникацион инфраструктурасын булдыру» проектын тормышка ашыру кысаларында соңгы 5 елда компьютерлар белән жиһазландырылган һәм Интернет челтәренә керү мөмкинлеге булган китапханәләр өлеше артты.

2018 елда китапханәләрнең компьютерлар белән тәмин ителеше

урны	Китапханәләр саны	Шәхси компьютерлар булган китапханәләр саны		Китапханәләрдәге шәхси компьютерлар саны	Интернет челтәренә керү мөмкинлеге булган китапханәләр саны	
		БАРЛЫ	%		БАРЛЫ	%
Әгерже районы	25	25	100	67	23	92

Районда 2018 елда 40 китапханә хезмәткәренә исәпләнгән компьютерлар саны 167% тәшкит итте. Әгерже районының авыл китапханәләрендә 2018 елда 1 хезмәткәргә 1,67 компьютер туры килгән.

Шулай ук мөһим бурыч булып тора Булдыру, Электрон коллекцияләр Документлар, тәржемә фондлары һәм каталоглар цифрлы форматка урнаштыру һәм аларны ачык керү. Бу корпоратив Каталогизация проектында катнашырга һәм корпоратив ресурслардан бердәм мәгълүмати киңлек булдыру өчен файдаланырга мөмкинлек бирәчәк. Китапханәләрдә электрон каталоглар булу кулланучыларга хезмәт күрсәтү өчен принципияль яңа мөмкинлекләр тудыра

Китапханәләрнең инновацион үсеш бурычларын хәл итү, беренче чиратта, китапханәчеләрнең кадрлар белән тәэмин ителүенә һәм тармакны модернизацияләүгә профессиональ әзерлегенә бәйле.

2019 елның 1 гыйнварына Әгерже районында китапханә системасының 40 хезмәткәре исәпләнә. Китапханә хезмәткәрләренең 57% (23) югары белемле, аларның 25% (10) китапханәчеләрнең югары белемле. Китапханә хезмәткәрләренең 40% ы (16) махсус белемгә ия, шуларның 22% ы – китапханә (9).

Муниципаль реформаны кертү китапханә системасы эшчәнлегендә оештыру-хокукый һәм эчтәлекле үзгәрешләр китереп чыгара. Хәзерге вакытта Әгерже үзәкләштерелгән китапханәләр системасы мөстәкыйль юридик зат статусына ия.

Традицион үзәкләштерелгән китапханәләр системасы китапханәләре иң яхшы хәлдә һәм югары күрсәткечләр белән эшли. Әгерже ҮКСы күрсәткечләре саны: кулланучылар саны 15979 кеше, ягъни район халкының 45,2% ын тәшкит итә, китапханәләргә йөрүчеләрнең гомуми саны 196645 кешегә җитә. Ел саен китапханәләр тарафыннан 367831 данә китап бирелә.

Республикада авыл китапханәләрен модернизацияләүнең иң нәтижәле ысулы булып, үзәкләштерелгән дөүләт ярдәме хисабына, мондый модель авыл китапханәләрен этаплап булдыру тора.

Шулай итеп, Татарстан Республикасы китапханә эшен үстерүнең иң яхшы формасы булып «2019-2021 елларга Әгерже районында китапханә эшен үстерү» ярдәмче программасы тора, ул «Татарстан Республикасында мәгълүмати һәм коммуникацион технологияләрне үстерү һәм куллану» республика максатчан программасы белән яраштырылган. Подпрограмманы тормышка ашыру социаль процесслар үсешендә хәлиткеч фактор булырга мөмкин.

Программа Китапханә хезмәтенә социаль юнәлешен игътибар үзәгенә куя торган ведомствоара бәйләнешне тормышка ашыруны һәм районның бердәм мәгълүмати киңлеген булдыруны тәэмин итә.

II. Төп максатлар, бурычлар, мөһим максатчан күрсәткечләр, Ярдемче программаны гамәлгә ашыру сроклары, шулай ук максатлар һәм бурычлар киселешендәге нәтижәләрне бәяләү индикаторлары

Ярдәмче программаның төп максатлары-гражданның мәгълүматка тиз, тулы һәм ирекле үтеп керүне тәэмин итә алырлык, китапханәләрдә сакланучы милли мәдәни мирасны саклау.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итәргә кирәк: китапханәләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәэмин итүне актуальләштерү; районда китапханә эшенә оештыру-функциональ структурасын үстерү;

конкрет кешеләр, мәдәният, фән, техника, территорияләр өчен шартлар тудыру максатыннан, үз социаль әһәмиятенә көчәйтү;

Россия Федерациясенә бөтен территориясендә мәгълүматка, фәнни, мәгариф ресурсларына, мәдәни кыйммәتلәргә ирәклә, тигез һәм гомуми үтәп керүне тәмин итәп, китапханә-мәгълүмат эшчәнлеген милли масштабтагы интеграцияләнгән мәгълүмат системасы буларак үстерү;

кәгазь, электрон, аудиовизуаль һәм башка чыганаclarда социаль әһәмиятле мәгълүматны саклау өчен шартлар тудыру һәм таләпләр формалаштыру;

китапханәләрнең Музейлар, архивлар, фәнни, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән хезмәттәшлеген үстерү һәм ныгыту;

китапханә фондларының заманча модельләрен булдыру;

район территориясендә урнашкан китапханә фондларының сакланышы һәм иминлегә буенча комплекслы системаны, гомуми мәдәни мирас һәм заманча технологияләр һәм техник чаралар кулланып мәгълүмати ресурсларның бер өлешә буларак, булдыру;

район китапханәләренең бердәм мәгълүмати киңлеген тәмин итү, Татарстан Республикасы китапханә чөлтәренең мәгълүмат системасын булдыру;

эш урыннарын модернизацияләү һәм автоматлаштыру;

модель китапханәләр булдыру;

китапханәләргә аларның нәтижәлә эшләве, кулланучыларның имин һәм уңайлы булуы өчен заманча жиһазлар белән тәмин итү;

китапханәләргә укуларын һәм китапларын алга этәрү буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү;

фәнни һәм социаль-мәдәни коммуникацияләр үзәкләре буларак китапханәләргә үстерү;

социаль ярдәм таләп итүче халык категорияләрен укуга жәлеп итү һәм буш вакытны оештыру буенча китапханәләргә эшен камилләштерү;

социомәдәни процесс буларак укуларны өйрәнү;

китапханә-мәгълүмат учреждениеләргә өчен кадрларга агымдагы һәм перспективалы ихтыяжларны мониторинглау;

тармакның алдынгы белгечләргә эзерләүгә кертәп, күпбаскычлы өзлексез һөнәри белем бирү системасының структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү;

китапханә-мәгълүмат учреждениеләргә белгечләргә беркетү системасын камилләштерү.

Нәтижәләргә бәяләү индикаторлары:

- Китапханә фондларының яңартылу дәрәжәсә 5кә артачак%;

- район китапханәләргә саны 100гә кадәр артачак%;

- Интернет чөлтәренә ачык керү мөмкинлегә бирүче китапханәләр саны 100гә кадәр артачак%;

- китапханә сайтларына керү саны елына кимендә 10% ка артты;

- районда кимендә бер ачык китапханә моделе булдырыла;

- китапханәләр китапханә фондларының, кешеләргә һәм биналарның сакланышы һәм иминлегә өчен заманча системалар һәм чаралар белән жиһазландырылачак;

- югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләргә өлешә 100 гә кадәр артачак%;

- музейлар, фәнни, мәгариф, социаль учреждениеләр белән берлектә гамәлгә ашырылган китапханә чараларының өлешә 30га кадәр артачак%;

- китапханэлэр үткэрә торган чараларда катнашучылар өлеше 35% - ка артачак, китапханә сайты аша нифрлы форматка күчерелгән һәм һәркем ала алырлык китапханә фондлары каталоглары өлеше, каталогларның гомуми күләменнән (5-е%)
Мөрәжәгать итү китапханә фондлары (1,29%) очрак
Халыкка китапханә хезмәте күрсәтү (45,2%)
Очракларның саны (12,2%)
Бер кешегә китап бирү (22,5%).

III. Программа чаралары исемлеге

Куелган максатларга һәм бурычларга ярашлы рәвештә, 1 ярдәмче программаның кушымтасында китерелгән программа чаралары комплексын гамәлгә ашыру каралган:

1. Китапханэләр эшчәнлеген хокукый һәм методик тәэмин итүне камилләштерү. Программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру өчен кирәк:

китапханэләр эшчәнлеген эшләү юлы белән хокукый һәм методик тәэмин итүне актуальләштерү:

районда китапханә эшенең оештыру-функциональ структурасын үстерү юлы белән:

совет турында нигезләмә һәм хезмәттәшлек регламентлары эшләү, китапханэләрнең Музейлар, архивлар, фәнни, мәгариф һәм социаль учреждениеләр белән хезмәттәшлеген үстерү һәм ныгыту:

уртак чаралар, Республика фәнни-гамәли һәм мәдәни акцияләре үткәрү буенча махсус программалар һәм проектларны эшләү һәм тормышка ашыру,

Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән Министрлыгы чыгымнарының һәм керемнәренен гомуми күләмендә уртак чаралар үткәрү буенча махсус программалар һәм проектларны эшләү һәм гамәлгә ашыру өчен ассигнованиеләр бүлеп бирүне гамәлгә ашыра.

Чараларны гамәлгә ашыру китапханэләрнең ведомство таралышын киметергә, бердәм мәгълүмати ресурслардан файдалануның нәтижелелеген арттырырга мөмкинлек бирәчәк.

2. Китапханә фондлары белән нәтижәле идарә итү. Программаның әлеге бүлеген тормышка ашыруны күздә тоту:

китапханә фондларының заманча модельләрен булдыру юлы белән:

район китапханэләре фондларын төрле чыганаclarда документлар белән үзәкләштерелгән туплауның гарантияләнгән булуы,

милли, туган якны өйрәнү, тармак басмалары фондларын максатчан туплауны тәэмин итү,

муниципаль китапханэләр өчен республика вакытлы басмаларының база комплектына еллык үзәкләштерелгән язылу оештыру

мәдәни мирасның бер өлеше буларак, район территориясендә урнашкан китапханә фондларының сакланышы һәм иминлеге буенча комплекслы системасын булдыру:

китапханэләрне иминлек һәм фондларның сакланышы өчен кирәкле чаралар белән тәэмин итү.

Керемнәрнең, шул исәптән электрон чыганаclarдагы басмаларның күләмен арттыру, шулай ук, ярдәмче программада каралган башка юнәлешләр белән беррәттән, фондларның яңартылу характеристикасын яхшырту 2021 елга район

китапханэләре фондларын шактый янартырга, аларның сыйфатын арттырырга һәм, нәтижә буларак, китапханәдән файдаланучылар санын арттырырга мөмкинлек бирәчәк. Китапханә фондларының сыйфатлы оештырылуы районның социаль-икътисади үсеш дәрәжәсен билгеләүче интеллектуаль стратегик ресурс формалаштыра. Шуңа күрә оптималь балансланган комплектлау-китапханәләр үсешенә генә түгел, ә тулаем республика үсешенә мөһим приоритеты. Басма һәм электрон форматта иң яхшы басмаларга язылу һәм комплектлау чыгымнарын сизелерлек арттыру зарур.

3. Китапханә эше өлкәсендә мәгълүмати-коммуникацион технологияләренә интенсив үсеш. Ярдәмче программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру ике юнәлештә үсешне күздә тотта:

район китапханәләренә бердәм мәгълүмати киңлеген тәмин итү, эш урыннарын модернизацияләү һәм автоматлаштыру:

Татарстан Республикасы телекоммуникацияләренә интеграцияләнгән дәүләт системасына тоташтыру һәм чөлтәр жиһазлары белән тәмин итү структурлаштырылган кабель системаларын монтажлау, Татарстан Республикасы телекоммуникацияләренә интеграцияләнгән дәүләт системасына тоташтыру,

компьютер техникасы һәм жиһазлары белән тәмин итү

Әлеге чараларны тормышка ашыру район халкына күрсәтелә торган Китапханә хезмәтләренә санын һәм сыйфатын күтәрүгә ярдәм итәчәк. Мәгълүмати-коммуникацион технологияләр куллану нәтижәсендә; Интернет чөлтәренә керү юлы белән файдаланучыларга кирәкле мәгълүматны жөткерү мөмкинлеген киңәйтү һәм виртуаль белешмә хезмәтен булдыру; китапханәләр сайтларында урнаштырылган мәгълүматның күләмен арттыру, бу киң кулланучылар өчен кирәкле мәгълүматны куллана алачак.

Китапханәләренә үзара хезмәттәшлегенә чөлтәр технологияләрен үстерү, жыелма электрон каталог булдыру китапханәләренә фондларны туплау, бүлү, инфраструктураны планлаштыру һәм үстерү буенча координацияләнгән гамәлләрен тәмин итәчәк. Фондларның сыйфаты белән нәтижәле идарә итәргә һәм библиографик мәгълүмат булдыруга чыгымнарны киметергә мөмкинлек бирәчәк; китапханәләренә ведомство һәм башка киртәләренә юкка чыгаручы, гомумроссия һәм дөнья мэдәни процессларына интеграцияне тәмин итүче бердәм мәгълүмат системасын булдырырга мөмкинлек бирәчәк.

4. һәркем файдалана алырлык китапханәләренә матди-техник базасын Яңарту. Ярдәмче программаның әлеге бүлеген гамәлгә ашыру күздә тотыла:

Өгержә районында модель китапханәләр булдыру;

китапханәләренә, шул исәптән, файдаланучыларның нәтижәле эшчәнлегә, куркынычсыз һәм унайлы булуы максатларында, заманча жиһазлар белән тәмин итү:

махсулаштырылган жиһазлар һәм мебель (стеллажлар, күргәзмә жиһазлары, компьютер өстәлләре һ. б.) комплектларын сатып алу.),

оргтехника сатып алу (ксерокс, принтер, сканер),

янгын һәм сак сигнализациясе чаралары белән тәмин итү,

китапханәләренә мобильлегә чикләнгән кешеләр һәм инвалидлар өчен махсус жиһазлар һәм матди-техник чаралар белән тәмин итү.

Чараларны тормышка ашыру китапханәләренә тиешле майданнар, аларның фондлары күләме һәм документларны саклау нормативлары белән тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк. Китапханәләренә дәүләти һәм социаль-мэдәни бурычлары һәм

функцияларенә ирешү өчен шартлар тудыра, китапханә тирәлегенә уңайлылыгын һәм китапханәләрнең оргтехника һәм элемент чаралары белән тәмин ителешен арттыра, инвалидларга һәм мобильгә чикләнгән кулланучылар төркемнәренә мәгълүмат алу өчен махсус жиһазлар һәм матди-техник чаралар белән тәмин ителә.

5. Укуның социаль статусын күтәрүгә булышлык күрсәтү. Программаның әлеге бүлеген тормышка ашыруны күздә тоту:

китапханәләрнең укуларын һәм китапларны алга таба мавыктыру буенча мәдәни-агарту эшчәнлеген киңәйтү:

укуны үстерү һәм аңа ярдәм итү проблемалары буенча Республика фәнни-гамәли конференцияләре уздыру,

республика китапханә акцияләре, фестивальләр, күргәзмәләр, китап ярминкәләре, күчмә агарту акцияләре, китапның, укуның социаль статусын, әдәби ижатны үстерүгә, китапханә чаралары белән Татарстан Республикасы халкында позитив тормыш кыйммәтләрен һәм тарихи белемнәренә формалаштыруга юнәлдерелгән республика конкурслары уздыру,

укуның, китапханәнең, китапханә хезмәтләренең тышкы һәм күргәзмә рекламасының нәтижәле методларын һәм формаларын эшләү;

үзәк китапханә базасында телләренә өйрәнү буенча үзәкләр булдыру,

үзешчән берләшмә китапханәләре базасында үсеш,

район балалар китапханәсе базасында уку үзәге булдыру,

социаль ярдәм таләп итүче халык категорияләрен укуга жәлеп итү һәм ял оештыру эшен камилләштерү:

социаль ярдәм таләп итүче категорияләр (аз керемле гражданның, инвалидлар, ятим балалар, күп балалы гаиләләр, имин булмаган гаиләләр) өчен китапханә программалары булдыру.

Әлеге чараларны тормышка ашыру балалар һәм өлкәннәр өчен аерым махсус программалар булдыру тәҗрибәсеннән уку процессының өзлексез булуына нигезләнгән бердәм стратегия эшләүгә күчүгә; китапханә аудиториясеннән читкә аз укый торган яки укымаган халыкка йөз тотып чыгуга ярдәм итәчәк; укуга ярдәм итү буенча барлык чараларга жәмәгатьчелек һәм халык алдында ачык характер бирәчәк. Инновацияләр банкы китапханәләргә китапханәләренә тиз арада китап һәм укуны алга этәрү буенча инновацион тәҗрибәне өйрәнергә һәм кертергә мөмкинлек бирәчәк. Укуны популярлаштыру буенча нәтижәле чараларда катнашучы район халкының өлеше артчак.

Физик мөмкинлекләре чикләнгән затлар һәм халыкның аз керемле катламнары өчен мәгълүмати-китапханә һәм мәдәни хезмәтләрдән файдалану мөмкинлеген арттыруга махсус программаларны, шул исәптән хәйрия акцияләрен һәм проектларын гамәлгә ашыру юнәлтеләчәк.

6. Тармакның кадрлар потенциалын күтәрү. Ярдемче программаның әлеге бүлегендәге чараларны гамәлгә ашыру өчен кирәк:

һөнәри белем бирү учреждениеләрен тәмамлаучылар өчен вакансияләр банкын булдыру һәм аларга ярдәм итү;

төрле дәрәжәдәге өзлексез һөнәри белем бирү системасының структурасын һәм эчтәлеген камилләштерү:

китапханә-мәгълүмат өлкәсе үсешенә төп тенденцияләренә туры килә торган кадрларның квалификациясен күтәрү һәм яңадан әзерләү методларын инновацион (модульле, дистанцион һ. б.) ысулларына күчүне тәмин итү,

квалификация таләпләренә туры килү-килмәүгә персоналны сертификацияләү,

региональ, Россия һәм чит ил китапханә-мәгълүмат һәм белем бирү учреждениеләре базасында китапханә-мәгълүмати белгечләрнең стажировкаларын оештыру, аларның квалификациясен күтәрү һәм һөнәри белемнәрен күтәрү;

китапханәләрнең төбәкара, халыкара форумнарда, конференцияләрдә катнашу;

китапханә-мәгълүмат учреждениеләре белгечләрне беркетү системасын камилләштерү юлы белән:

тармакка ихтыяжны исәпкә алып, китапханә-мәгълүмати белгечләрне максатчан контрактлы эзерләүне гамәлгә ашыру механизмнарын эшләү,

һөнәри белем бирү учреждениеләрен тәмамлаган һәм авыл жирлегенә эшкә килгән чыгарылышларга ярдәм итү һәм беркетү механизмнарын эшләү (бер тапкыр бирелә торган пособиеләр системасы),

торақ шартларын яхшыртуга мохтаж китапханә-мәгълүмат белгечләрне вакытлыча торақ белән тәмин итү механизмнарын эшләү,

тармак белгечләрне грант ярдәме күрсәтү, «һөнәрдә иң яхшысы» республика бәйгеләрен уздыру.

Чараларны гамәлгә ашыру республика китапханә өлкәсендә кадрларның һөнәри һәм белем бирү потенциалын саклап калу һәм үстерүгә; проблемалы юнәлешле, модульле һәм дистанцион белем бирү рәвешләренә күчү юлы белән кадрларның квалификациясен күтәрүнең нәтижәле системасын булдыруга; китапханәләрнең гамәли хезмәткәрләренә методик ярдәм күрсәтүне оештыруга, республикада, Россия Федерациясендә стажировкалар системасын булдыруга, хезмәткәрләрнең һөнәри үсешен стимуллаштыруның һәм планлы квалификацияләрен күтәрүнең нәтижәле критерийларын эшләүгә; китапханә хезмәткәрләренә хезмәт шартларын яхшыртуга, аларның социаль яклануын тәмин итүгә, торақ шартларын яхшыртуга; тармакта кадрларның

IV. Программаны ресурслар белән тәмин итү

Ярдәмче программаны финанс белән тәмин итү Татарстан Республикасы бюджеты, Әгерже муниципаль районы бюджеты һәм федераль бюджет акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла.

Программаны финанслау күләме фараз характерына ия һәм тиешле елга республика бюджеты проектын формалаштырганда ел саен билгеләнгән тәртиптә аныкланырга тиеш. Бүлөп бирелә торган бюджет финанславы күләме нигезендә, шулай ук әлеге чараларның үтәлешен анализлау нәтижәләре буенча проектларга һәм аларны тормышка ашыруның көтелгән нәтижәләренә төзәтмәләр кертелергә мөмкин.

V. Программаны тормышка ашыру механизмы һәм контрольдә тоту аның үтәлеше

Подпрограмманы гамәлгә ашыру тиешле килешүләр нигезендә республика дәүләт хакимияте органнары, Әгерже муниципаль районы жирле үзидарә органнары, төрле ведомство һәм буйсынудагы китапханәләрнең үзара хезмәттәшлеген күздә тоту.

Әгерже муниципаль районы башкарма комитеты ярдәмче программаны гамәлгә ашыру белән идарә итә һәм аның өчен җаваплы: ярдәмче программаның үтәлешен тикшереп торы, программа чаралары системасын үтәү мониторингы, килешенгән гамәлләрне тәмин итү өчен вакытлыча хисап нигезендә программаны

башкаручыларның эшчәнлеген координацияләү, бүлөп бирелә торган финанс чараларын үтәүчеләрнең рациональ файдалануын тикшереп торы, республика башкарма хакимиятенең башка органнары белән үзара хезмәттәшлекне тәмин итә торган чараларны эзрләү һәм гамәлгә ашыру буенча агымдагы эш, Чираттагы финанс елына Ярдәмче программа чараларын ассигнованигә жыелма бюджет заявкасын эзрләү һәм билгеләнгән тәртиптә тапшыру.

Ярдәмче программа еллык практик чаралар планын үтәү юлы белән тормышка ашырыла.

«Дәүләт һәм муниципаль ихтыяжларны тәмин итү өчен товарлар, эшләр, хезмәт күрсәтүләрен сатып алу өлкәсендә контракт системасы турында» 2013 елның 5 апрелендәге 44-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, ярдәмче программада күрсәтелгән жиһазлар сатып алу, эшләр башкару һәм хезмәтләр күрсәтү гамәлгә ашырыла.

Әгерже муниципаль районы башкарма комитеты, ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыруга бүлөп бирелгән финанс чараларын исәпкә алып, ел саен Программа чараларын тормышка ашыру чыгымнарын һәм ярдәмче программаның максатчан күрсәткечләрен төгәлләштерә.

VI. Программаның социаль-икътисади нәтижәләгән бәяләү Ярдәмче программаны тормышка ашыру

Бердәм системалы якин килү нигезендә, район китапханә эшен үстерү стратегиясе аны компьютер техникасы, кешеләр тормышын яхшырту, максималь мэдәни һәм ижади үз-үзләрен тормышка ашыру максатларында мәгълүматны эшкәртүнең һәм куллануның югары нәтижәле автоматлаштырылган технологияләре белән тәмин ителгән мәгълүмат индустриясенә ин мөһим тармакларыннан берсенә әверелдерүгә юнәлдерелгән.

Китапханә өлкәсенә дә, мэдәниятнең барлык өлкәсендәгә кебек үк, мөһим үзенчәлегә шунда: китапханә эшчәнлегенең төп нәтижәләре, кагыйдә буларак, билгеләнгән Социаль эффектта чагылыш таба һәм мәгълүмати алмашу системаларының мөмкинлекләрен киңәйтү, квалификацияне, профессионализмны һәм ижатка сәләтләрен арттыру, мәгълүматка һәм мэдәният белән рухи кыйммәтләргә нигезләнгән «эшлекле» белемнәргә әверелдерү хисабына белем, фәнни-техник һәм мэдәни үсеш дәрәжәсен күтәрү, бер яктан мэдәниятләренә үзара бәйләнешенә, яңа мөмкинлекләр барлыкка килү – икенче яктан, үзбилгеләнү өчен яңа мөмкинлекләр барлыкка килү. мэдәният һәм тел төрлеләгән саклауда.

Мондый төрдәгә нәтижәләр гадәти статистик үлчәүләргә бирелми. Подпрограммада эшчәнлекнең агымдагы нәтижәләрен генә характерлый торган индикаторлар һәм күрсәткечләр системасы кулланыла. Шулу вакытта Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруга каралган акчалар хисабына ярдәм итү күздә тотылган социаль-мэдәни проектларга аларны тормышка ашыруның нәтижәләгә күрсәткечләре бар.

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру, интеллектуаль һәм мэдәни позицияләрен ныгытып, район китапханәләренә күп функцияле эшчәнлеген үстерергә һәм ярдәм итәргә мөмкинлек бирәчәк - китапханә системасын халык ихтыяжларына якынайтып, китапханә хезмәтләрен күрсәтүнең заманча формаларын кертү, кулланучыларның белем һәм мэдәни дәрәжәсен арттыру, китапханәчеләргә хезмәт күрсәтүнең сыйфатын күтәрү, китапханәләренә абруен күтәрү, заманча

мәғлүмати технологиялар куллану һәм аларны Россия һәм дөнья мәғлүмат системаларына интеграцияләү нигезендә китапханәләрне үстерүгә ярдәм итү, китапханә эше өлкәсендә бюджет чараларын куллануны оптимальләштерү.

Ярдәмче программаны тормышка ашыруның төп нәтижәләре китапханәләрнен мәғлүмати эшчәнлеген активлаштыру, китапханәләрнен укучыларга хезмәт күрсәтү юнәлешләрен һәм рәвешләрен киңәйтү, китапханәләрнен заманча мәғлүмати-коммуникацион технологиялар дәрәжәсенә чыгу һәм аларны комплекслы мәғлүмати-мәдәни үзәкләргә әверелдерү, модель китапханәләрне булдыру юлы белән халыкка мәғлүмати һәм китапханә хезмәте күрсәтүне яхшырту, фондларның сыйфат характеристикасын яхшырту һәм китапханәләрнен һәркем файдалана алырлык дәрәжәсен арттыру, район китапханәләре фондларын мәғлүматның төрле чыганаclarында документлар белән тулы күләмдә туплауны тәмин итү (ел саен яңартуны 5% ка кадәр), китапханә сайтларына китапханәләрнен техник базасы (китапханәләр өчен китапханә жиһазлары комплектлары сатып алу һ.б.), телефонлаштырылган китапханәләрнен гомуми санында өлеше 60% ка кадәр арту, китапханә чараларында катнашучылар өлешен 35% ка кадәр арттыру, инновацион белем бирү технологияләре нигезендә оптималь укуту моделен булдыру, китапханә хезмәткәрләрен һөнәри яктан яңадан әзерләү һәм квалификацияләрен күтәрү (югары һәм урта һөнәри белемле китапханә хезмәткәрләре өлешен 100% ка кадәр арттыру), китапханәче һөнәренен дәрәжәсен күтәрү.

Ярдәмче программа белән билгеләнгән нәтижәләргә ирешү районында Бердәм дәүләт мәдәни сәясәтен тормышка ашыруның нәтижәлелегенә йогынты ясаычак; китапханә системасының үсештә, китапханә хезмәтләрен камилләштерүдә, халыкның барлык катламнары өчен мәғлүмат алу мөмкинлеген тәмин итәчәк, шулай ук китапханә һөнәрләренә белем бирүнең сыйфатын арттырачак.

**“2019-2021 елларга китапханә эшен үстерү” ярдәмче программасынын
максаты, бурычлары һәм чараларын финанслау**

№ т/б	Чараның исеме	Башкаручы лар	Чараларны тормышка ашыруга чыгымнар, мең сумнарда.		
			Шул исәптән еллар буенча		
			2019	2020	2021
Төп чаралар					
1.	Мәдәни мирасны саклау, мәдәни традицияләргә үстерү һәм формалаштыру				
1.1	Янгын куркынычсызлыгын тәмин итү	Әгерже ҮКСы			
1.2.	Район учреждениеләренән матди-техник базасын ныгыту.	Әгерже ҮКСы			
2.	Кадрлар потенциалын саклап калу һәм яңарту				
2.1.	Китапханә белгечләренән республика семинарларында катнашуын тәмин итү.	Әгерже ҮКСы	15 436,0	15 544,6	15 576,0
2.2.	Китапханәләр өчен белгечләр әзерләү һәм яңадан әзерләү	Әгерже ҮКСы			
Өч	Район китапханә фондларының мәдәни һәм мәгълүмати ресурсларыннан гражданнарның файдалану өчен шартлар тудыру				
3.1.	Китапханә фондын туплау.	Әгерже ҮКСы			
3.2.	Вақытлы матбугатка язылу	Әгерже ҮКСы			
4.	Китапханәләрнең белем бирү һәм мәдәни-агарту функцияләрен тормышка ашыру район, күргәзмә һәм конкурслар оештыру				

4.1.	Китапны һәм укуларны пропагандалауның өстенлекле юнәлешләре, әдәби кичәләр, акцияләр, конкурслар һ. б. буенча зур комплекслы чаралар үткәру.	Әгерже ҮКСы			
4.2.	Актив укучыларны бүләкләү. Шәхси фирма открыткалары - Рәхмәт хатлары, китапханәнең актив укучыларына нигез салу	Әгерже ҮКСы			
5.	Финанс-хужалык эшчәнлеге				
		Барлығы:	46 556,6		

"Кинематографияне саклау һәм үстерү" ярдәмче программасы.

Подпрограмма паспорты

Подпрограмманың аталышы	"2019-2021 елларга кинематографияне саклау һәм үстерү"
Төп Эшләүчесе Ярдәмче	"Әгерже киносы" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе
Ярдәмче Программаның Максаты	Шәһәр һәм район халкының кинематография өлкәсендәге ихтыяжларын канәгатьләндерү, кинематография учреждениесенен Әгерже муниципаль районы халкы һәм кунаклары өчен жәлеп итүчәнлеген арттыру.
Подпрограмманың Бурычы	1. Кино хезмәте күрсәтү системасын саклап калу һәм үстерү 2. Әгерже муниципаль районы территориясендә авылларда һәм авылларда кино күрсәтү өчен шартлар тудыру. 3. Милләтара һәм конфессияара мөнәсәбәтләрне яхшырту өчен тематик күрсәтмәләрнең санын арттыру. 4. Киноучреждениенен матди-техник базасын ныгыту. 5. Шәхесне рухи һәм мәдәни формалаштыруда, балаларга һәм яшьләргә эхлакый тәрбия бирүдә халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү һәм үстерү өчен уңай шартлар тудыру.
Вакыты һәм этаплары Гамәлгә ашыру Ярдәмче	2019-2021 еллар
Финанслау күләме Ярдәмче яшь чагында. чыганак	Ярдәмче программаны Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән финанслауның гомуми күләме тәшкил итә: 3614,9 мең сум, шул исәптән еллар буенча: 2019 ел-1200,0 мең сум; 2020 ел-1206,5 мең сум; 2021 ел-1208,4 мең сум; Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш

<p>Программаны тормышка ашыруның көтелгән соңгы нәтижэләре (нәтижэләрне бәяләү индикаторлары)</p> <p>максатлар һәм бурычлар</p> <p>Ярдәмче- (бәяләү индикаторлары нәтижэләр белән разбивкой еллар буенча) һәм аның бюджет күрсәткечләре нәтижәлелек</p>	<p>-Милли мәдәниятне саклау һәм үстерү</p> <p>Әгерже муниципаль районы киноаудиториясе колачын арттыру</p> <p>- Кинематография өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын һәм санын яхшырту.</p>
---	--

I. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы территориясендә кино хезмәте күрсәтү өлкәсендәге сәясәтне "Әгерже киносы" муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе гамәлгә ашыра, ул әлеге юнәлештә бердәнбер мәдәният учреждениесе булып тора.

Беренче чиратта учреждениенең эше, сәламәт яшәү рәвешен пропагандалаучы, мәдәнияткә һәм әйләнә-тирә дөньяга мөхәббәтне пропагандалаучы нәфис һәм документаль фильмнарны бушлай карау, шулай ук фильмны коммерция нигезендә күрсәтүгә юнәлдерелгән.

2015 елда «Әгерже киносы» муниципаль бюджет мәдәният учреждениесе 100 меңнән кимрәк халкы булган кече торақ пунктлар кинотеатрлары өчен конкурс сайлап алуларында катнашты, аның нәтижәсендә федераль бюджеттан заманча жиһазлар белән тәмин итүгә ярдәм алды. Киноучреждениегә экраннар, проекторлар һәм башка кирәкле жиһазлар сатып алу өчен 5 миллион сум акча бүлеп бирелгән.

Кинозалда фильмнар карау өчен барлык шартлар да тудырылган: яңа уңайлы креслолар, зур экран урнаштырылган, 3D проектор һәм өр-яңа тавыш үзен экранда барган вакыйганың бер өлеше итеп тою мөмкинлегә бирә.

Фильмнар белән тәмин итү буенча килешүләр төзелә: «Татаркино» ТР ДБМУ һәм «Премьер-зал» ЖЧЖ Екатеринбург шәһәре.

2018 ел нәтижәләре буенча "Әгерже кино" МБМУ тарафыннан 90нан артык кинофильм күрсәтелде, барлығы 1509 сеанс, шуларның 773е-балалар. 4861 кеше катнашкан, аларның 2567 е-балалар.

II. Ярдәмче программаның максаты, бурычлары, ахыргы нәтижэләрне һәм аны тормышка ашыру срокларын тасвирлау

Программаның төп максаты-шәһәр һәм район халкының кинематография өлкәсендәге ихтыяжларын канәгатьләндерү, Әгерже муниципаль районы халкы һәм кунаклары өчен мәдәният һәм кинематография учреждениеләренең кызыксындыручанлыгын арттыру.

Подпрограмманың бурычы-кинематографияне, ял эшчәнлеген үстерү, төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнәре мәнфәгатләрен һәм ихтыяжларын исәпкә алып, халыкка кино хезмәте күрсәтүне киңәйтү һәм оештыру.

Төп тематик фильмнар:

- ТАССРның 100 еллыгына тематик күрсәтмәләргә эзерлек.
- «Яшьләр наркотикларга каршы «киномарафоны» оештыру.
- Жинү көненә багышланган “Жинү маршы” киномарафоны.
- наркотикларга каршы «Наркотикларсыз тормыш» акциясе үткәру.
- өлкәннәр көненә тематик фильмнар күрсәтү һәм кино декадасын үткәру.

III. 2 нче подпрограмманы ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Бюджет акчалары исәбеннән Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы:

3614,9 мең сум, шул исәптән еллар буенча:

2019 ел-1200, мең сум;

2020 ел-1206,5 мең сум;

2021 ел-1208,4 мең сум.

Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проекты формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш

IV. Программаның социаль-иқтисади нәтижәләлеген бәяләү Ярдәмче

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру кинематография өлкәсендә күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын саклап калырга һәм үстерергә, халыкның ял итү эшчәнлеген колачлау зоналарын киңәйтергә, төрле социаль-яшь һәм белем бирү төркемнәре мәнфәгатләрен һәм ихтыяжларын исәпкә алып, халыкка кино хезмәте күрсәтүне киңәйтү һәм оештыру мөмкинлеген бирәчәк.

Тармакны модернизацияләү музей эшчәнлегенең нәтижәләлеген арттыруга, күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатын яхшыртуга китерәчәк.

Программаны тормышка ашыруның нәтижәләлеге түбәндәге критерийлар белән бәяләнәчәк:

“Әгерже киносы” муниципаль бюджет мәдәният учреждениясе халыкка кино хезмәте күрсәтү;

- "Әгерже киносы" муниципаль бюджет мәгариф учреждениесе хезмәткәрләренең квалификациясен күтәрү һәм аларның һөнәри дәрәжәсен даими күтәрү ; ;

- мәдәни-ял эшчәнлеген үстерү;

- күргәзмә эшчәнлеген камилләштерү ; ;

- халыкның барлык катламнары киноучреждениесенә яңа килүчеләрне жәлеп итү.

-Әгерже муниципаль районының тарихи-мәдәни мирасын саклау һәм нәтижәле файдалану, аны социаль-мәдәни эшчәнлек өлкәсенә жәлеп итү.

**“2019-2021 елларга кинематографияне саклау һәм үстерү” ярдәмче
программасы максаты, бурычлары һәм финанслары**

№ т/б	Чараның исеме	Башкаручы лар	Чараларны тормышка ашыруга чыгымнар, мең сумнарда.		
			Шул исәптән еллар буенча		
			2019	2020	2021
1.	Мәдәни мирасны саклау, кинематографияне үстерү				
1.1	Стационар кино күрсәтү өчен шартлары булмаган торак пунктларга хезмәт күрсәтү өчен заманча проекция стандартлы видеопроекция аппаратурасы булган киновидео күчмә эшчәнлек проектын алга таба гамәлгә ашыру	Әгерже киносы			
1.2.	Район учреждениеләренә матди-техник базасын ныгыту.	Әгерже киносы	1 200,0	1 206,5	1 208,4
2.	Кадрлар потенциалын саклап калу һәм яңарту				
2.1.	Кино тармагы өчен профессиональ кадрлар һәм урта буын белгечләрен әзерләү системасын булдыру	Әгерже киносы			
3.	Киноучреждениенә белем бирү һәм мәдәни-агарту эшчәнлеген тормышка ашыру				
3.1.	ТАССРның 100 еллыгына тематик күрсәтмәләр	Әгерже киносы			

3.2.	Юл йөрү кагыйдәләрен белү буенча мәктәп укучылары өчен Киновикторина	Әгерже киносы			
3.3.	"Яшьләр наркотикларга каршы» киномарафоны	Әгерже киносы			
3.4.	Жиңү көненә багышланган чаралар»дип исемләнган түгәрәк өстәл узды. Жиңү маршы «киномарафоны»	Әгерже киносы			
3.5.	Халыкара өлкәннәр көненә багышланган чаралар	Әгерже киносы			
5.	Финанс-хужалык эшчәнлегә				
		Барлыгы:	3 614,9		

“2019-2021 елларга мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирүне үстерү” ярдәмче программасы паспорты

Атамасы Ярдәмче	2019-2021 елларга мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирүне үстерү
Программаны төп эшләүчеләре	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе
Ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары	<p>Балалар сәнгать мәктәбенә, күппрофильле мәгариф учреждениесендәге кебек, оптималь шартлар тудыру, балалар, яшүсмерләргә һәм яшьләргә актив танып-белү эшчәнлегенә жәлеп итүне тәмин итү, укучыларны сәнгать хәзинәсенә жәлеп итү, төрле яклап үсеш алган, социаль актив шәхес формалаштыру, мәктәпнең уку-тәрбия процессында укучылар эшчәнлегенә тәҗрибәсен киңәйтү һәм тирәнәйтү юлы белән жәмгыять үсешенә заманча этабы таләпләренә туры килә торган.</p> <p>Бурычлар</p> <ul style="list-style-type: none">- Мәктәптә инновация процесслары белән нәтиҗәле идарә итү формалаштырырга;- Гомуми үсеш бирүче яңа программаларны тормышка ашыру шартларында эшләргә сәләтле педагогик коллектив ролен көчәйтәргә;- Балаларга сәнгати - эстетик тәрбия бирү проблемаларын хәл итүдә кызыксынган ата-аналар, башка учреждениеләр һәм оешмалар белән мәктәпнең социаль хезмәттәшлеген көчәйтәргә;- Укучыларны әхлакый-эстетик һәм патриотик тәрбияләү традицияләрен (шул исәптән репертуар аша да) саклап калу);- Киләчәктә урта уку йортларында белем алуны дәвам итү өчен һөнәри юнәлешле укучыларны әзерләү;- Сәнгать өлкәсендә сәләтле балаларны ачыклау һәм аларны тиешле профильдәге урта һәм югары һөнәри белем бирү программаларын үзләштерү мөмкинлегенә әзерләү.;- Сәнгать өлкәсендә мәгариф системасы эшчәнлегенә төп шартлары булган гомуми үсеш программалары буенча сыйфатны һәм дәвамчанлыкны тәмин итү;;- Ижади һөнәрләргә жәлеп итүчәнлеген/статусын

	<p>күтәру; - Балаларда сэнгатыкә мэхэббәт тәрбияләү; - Мәдәни тыңлаучының булачак аудиториясен формалаштыру;: - Балалар һәм яшүсмерләрнең ижади потенциалын ачу; - Укучыларда төрле халыкларның рухи һәм мәдәни кыйммәтләрен хөрмәт итәргә һәм кабул итәргә мөмкинлек бирүче шәхси сыйфатларны тәрбияләү һәм үстерү;: - Куелган максатларга ирешү өчен заманча белем бирү мохите булдыру.</p>
<p>Чараларны тормышка ашыру сроклары</p>	<p>2019-2021 еллар</p>
<p>Елларга һәм чыганаclarга бүленгән финанслау күләмнәре</p>	<p>Программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районы бюджеты хисабына 42 869,50 мең сум тәшкит итә (еллар буенча) 2019 ел-13 733, 17 мең сум; 2020 ел-14 282, 51 мең сум; 2021 ел-14 853, 82 мең сум; Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш</p>
<p>Көтелгән соңгы нәтижеләр</p>	<p>Баланың ижади үсеше өчен мөмкинлекләрен киңәйтү, аның мәнфәгатләрен тормышка ашыру, балалар һәм яшүсмерләрнең үз-үзләрен үстерү өчен шартлар тудыру. Социумда балалар сэнгаты мәктәбе статусын күтәру. Балаларга өстәмә белем бирүнең ролен күтәру. Мәктәп тарафыннан күрсәтелә торган белем бирү хезмәтләре исемлеген киңәйтү. Укытучыларның педагогик осталык дәрәжәсен күтәру, укытуның инновацион методикаларын эшләү һәм куллану, бу балаларыбызны тәрбияләүдә һәм укытуда югары нәтижеләргә ирешәчәк. Ижади мохит булдыру. Балаларның сәламәтлеген ныгыту, аларда сәламәт яшәү рәвеше күнекмәләрен формалаштыру. Өстәмә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре арасында мәктәпнең инновацион эш тәжрибәсен тарату. Балигь булмаганнар арасында караучысызлыкны һәм хокук бозуларны кисәтү. Коллективта уңайлы социаль-психологик климат булдыру.</p>

	Мәктәпнең матди-техник базасын үстерү. 500 урынга исәпләнгән балалар сәнгать мәктәбенең яңа бинасын төзү.
--	---

1. Программаны тормышка ашыру өлкәсенә гомуми характеристика, шул исәптән ул хәл итүгә юнәлдерелгән проблемалар да

Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының «балалар сәнгать мәктәбе» өстәмә белем бирү муниципаль бюджет учреждениесе кыскартылган исеме - Балалар сәнгать мәктәбе.

Юридик адресы Татарстан Республикасы, 422230, Әгерҗе районы, Әгерҗе шәһәре, Гоголь урамы, 15.

1966 елның августында Әгерҗе районы Башкарма комитеты карары нигезендә балалар музыка мәктәбе төзелә.

2008 елда Әгерҗе муниципаль районы хакимияте башлыгы инициативасы белән мәктәп яңа бина сатып алды. Сәнгать һәм хореография бүлекләре ачылуга бәйле рәвештә, музыкаль мәктәп үз статусын үзгәртте –

Учреждениенең оештыру-хокукый формасы: муниципаль бюджет учреждениесе.

Учреждениене гамәлгә куючы вәкаләтләрән ТР Әгерҗе муниципаль районы Башкарма комитеты башкара.

Балалар сәнгать мәктәбендә коллегиаль органнар - педагогик һәм методик советлар эшли, эшчәнлекләре учреждениенең Устав һәм локаль актлары белән жайга салына торган хезмәткәрләрнең гомуми жылышы.

Учреждение эшчәнлегенә белән идарә итү системасы РФ Конституциясенә, РФ Гражданнар кодексына, «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль законга, Россия Федерациясенә һәм Россия Федерациясе субъектларының башка закон актларына, гамәлгә куючы карарларына һәм уставына нигезләнә.

Балалар сәнгать мәктәбенең белем бирү эчтәлегенә дүүләт белем бирү сәясәтен тормышка ашыруга, ата-аналар, өстәмә белем бирү педагоглары, гомуми белем бирү мәктәпләре укытучылары арасында үзара аңлашу һәм хезмәттәшлек итүгә, дөньяви карашларны исәпкә алуга, этник, расачы, милли, социаль төркемнәргә, укучыларның хокукларын тормышка ашыруга юнәлдерелгән.

«Балалар сәнгать мәктәбе» муниципаль бюджет учреждениесе квалификацияле кадрлар белән тәэмин ителгән. Мәгариф, квалификация, эш стажы һәм житәкче һәм педагогик персоналның башка һөнәри характеристикалары мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирү оешмасы персоналы категорияләренә билгеләнгән таләпләргә туры килә. 2018 елның 1 сентябренә булган мәгълүматлар буенча балалар сәнгать мәктәбе " ндә 25 укытучы эшли, шуларның: 21 кеше-штаттагы хезмәткәрләр; 4 кеше-тышкы совмestители. Педагогик хезмәткәрләрнең конкрет вазыйфай бурычлары хезмәт килешүләре, вазыйфай инструкциялар һәм башка локаль актлар белән билгеләнә.

Педагогик составның тотрыклылыгы мәктәптә белем бирү традицияләрен саклауны, укыту һәм тәрбия эшенә алгоритмы жайга салынган, коллективта уңай психологик микроклиматны тәэмин итә.

Мәктәп 6 яшьтән 18 яшькә кадәрге балаларны инструменталь, хореография һәм сынлы сәнгать нигезләренә максатчан өйрәтү өчен булдырылган өстәмә белем бирү һәм эстетик тәрбия бирү учреждениесе булып тора.

Гомуми үсеш бирүче өстәмә программаларны гамәлгә ашыру түбәндәге юнәлешләрне үз эченә ала:

- инструменталь (фортепиано, баян, аккордеон, домра, балалайка, гитара, саксофон, скрипка);
- хореографическое;
- сурәтләр.

Балалар сәнгать мәктәбе уку жиһазлары, инструментлар, күрсәтмә эсбаплар һәм инвентарь белән тәмин ителгән.

Мәктәпкә кабул итү балалар һәм аларның ата-аналары тарафыннан ирекле рәвештә белем бирү эшчәнлеген сайлау нигезендә гамәлгә ашырыла.

Бүлекләрнең эше, укучылар контингенты үзенчәлеген исәпкә алып, яңа буын укуыту планнары, педагогик коллектив тарафыннан мөстәкыйль рәвештә жайлаштырылган белем бирү программалары белән тулысынча тәмин ителгән.

Сыйфатлы белем бирү процессын тәмин итү өчен мәктәптә педагогик коллективның, яшь белгечләрнең өзлексез профессиональ үсешен тәмин итә торган методик эш системасы булдырылган.

Укытучылар, махсус уку йортларында читтән торып, квалификацияне күтәрү курсларында укып, өлкә семинарларына чыгып, өлкәнең әйдәп баручы белгечләреннән консультацияләр һәм мастер - класслар алып, квалификацияләрен күтәрәләр. Мәктәптә модификацияләнгән программалар, методик эшләр, кулланмалар һәм эшләнмәләр методик фонды туплана.

Педагогик коллективның һөнәри осталыгының сыйфатлы үсеше квалификация категорияләренә тотрыклы үсеше белән раслана, ә укучылар һәм укучыларның ижади казанышлары узган чорда бөтенроссия һәм халыкара дәрәжәгә күтәрелде. Мәктәпнең ижат коллективлары район, өлкә бәйрәм концертларында, конкурсларда, олимпиадаларда һәм фестивальләрдә даими катнашалар.

Өлгереш динамикасы тотрыклы, белем бирү нәтижәсе һәм чыгарылыш сыйныф укучыларының әзерлек дәрәжәсе уртачадан югарырак.

Балалар сәнгать мәктәбе үзенең мәдәни һәм белем бирү киңлеген районның мэгариф һәм мәдәният учреждениеләре белән бергә ижади планнарны тормышка ашыру һәм интеграцияләү аша киңәйтә. Укучылар һәм укучылар балалар бакчаларында, гомуми белем бирү мәктәпләрендә укучылар арасында зур концерт һәм мэгрифәтчелек эшләре алып баралар.

Булган гомуми уңай тенденцияләр мәктәпнең гади функция режимыннан үсеш режимына күчү бурычының үтәлешен раслый.

Ел саен урта һәм югары музыкаль һәм сәнгать уку йортларына укырга керүче укучылар саны арта, укучыларның ижади сәләтләре, белемнәре һәм осталыклары арта, урта һөнәри яки югары һөнәри уку йортлары таләпләренә туры килә торган тиешле профессиональ таләпләргә жавап бирә.: 2014-2 кеше, 2015-3 кеше, 2016-4 кеше, 2017-7 кеше, 2018-2 кеше.

Мәктәптә ижат коллективлары даими нигездә эшли:

"Исэнме жыр" вокаль ансамбле;

- "Ассорти «вокаль ансамбле»;

- «Яхшы кәеф» вокаль ансамбле (өлкәннәр));

- "Яхшы кәеф» вокаль ансамбле (кече);

- «Кашкари» ансамбле (кече);
- «Ложкари» ансамбле (өлкән);
- Домристар ансамбле «Звездочки»;
- Гитарачылар ансамбле ;
- Халык уен кораллары оркестры;
- Малайлар вокаль ансамбле;
- «Илһам " бию коллективы.»;
- Күңелле ноткалар " балалар инструменталь ансамбле»;
- "Күңел «укытучылар вокаль ансамбле»;
- «Девчата»укытучылар инструменталь ансамбле.

Балалар сэнгатъ мәктәбендә Интернет челтәрендә рәсми сайт булдырылган һәм алып барыла.

Балалар сэнгатъ мәктәбе укытучылары, укучылары һәм аларның ата-аналары федераль, региональ, муниципаль мәгълүмат чыганаclarына һәм Электрон мәгариф ресурсларына керә алалар, мөстәкыйль рәвештә балалар сэнгатъ мәктәбенен рәсми сайты аша сайтның төп битендә урнаштырылган Файдалы сылтамалар буенча чыга алалар.

Балалар сэнгатъ мәктәбенен ижади һәм мәдәни-агарту эшчәнлегә турындагы мәкаләләре «Әгерже хәбәрләре» район газетасында даими рәвештә басылып тора, шулай ук Әгерже муниципаль районы хакимиятенен рәсми сайтында да урнаштырыла.

II. Ярдәмче программаның максаты, бурычлары, ахыргы нәтижеләрне һәм аны тормышка ашыру срокларын тасвирлау

Ярдәмче программаның төп максаты-балалар сэнгатъ мәктәбендә, күппрофильле мәгариф учреждениесе буларак, белем бирү программаларын тормышка ашыруны, балаларны, яшүсмерләренә һәм яшьләренә актив танып-белү эшчәнлегенә жәлеп итүне тәэмин итү, укучыларны сэнгатъ хәзинәсенә жәлеп итү, төрле яклап үсеш алган, социаль-актив шәхес формалаштыру, мәктәпнен укыту-тәрбия процессында укытучылар эшчәнлегә тәжрибәсен киңәйтү һәм тирәнәйтү юлы белән жәмгыять үсешенен заманча этабы таләпләренә туры килә торган.

Ярдәмче программа балалар сэнгатъ мәктәбе үсешенен түбәндәге бурычларын хәл итә:

- Мәктәптә инновация процесслары белән нәтижелә идарә итү формалаштырырга;
- Гомуми үсеш бирүче яна программаларны тормышка ашыру шартларында эшләргә сәләтле педагогик коллектив ролен көчәйтергә;
- Балаларга сэнгати - эстетик тәрбия бирү проблемаларын хәл итүдә кызыксынган ата-аналар, башка учреждениеләр һәм оешмалар белән мәктәпнен социаль хезмәттәшлеген көчәйтергә;
- Укучыларны әхлакый-эстетик һәм патриотик тәрбияләү традицияләрен (шул исәптән репертуар аша да) саклап калу.

Урта уку йортларында белем алуны алга таба дәвам итү өчен һөнәри юнәлешле укучыларны әзерләү:

- сэнгатъ өлкәсендә сәләтле балаларны ачыклау һәм аларны тиешле профильдәге урта һәм югары һөнәри белем бирү программаларын үзләштерү мөмкинлегенә әзерләү.;

- сэнгать өлкәсендә мэгариф системасы эшчәнлегенә төп шартлары булган гомуми үсеш программалары буенча сыйфатны һәм дәвамчанлыкны тәэмин итү;;

- ижади һөнәрләрнең жәлеп итүчәнлеген/статусын күтәрү;

- балаларда сэнгатькә мэхэббәт тәрбияләү;

Мәдәни тыңлаучыларның булачак аудиториясен формалаштыру:

- балалар һәм яшүсмерләрнең ижади потенциалын ачу;

- укучыларда төрле халыкларның рухи һәм мәдәни кыйммәтләрен хөрмәт итәргә һәм кабул итәргә мөмкинлек бирә торган шәхси сыйфатларны тәрбияләү һәм үстерү.;

Куелган максатларга ирешү өчен заманча белем бирү мөхите булдыру.

Алда санап үтелгән бурычларны хәл итү өчен укучылар эшенә түбәндәге принциплар кертелде:

- Белем бирү процессын гуманизацияләү;
- Белем бирү программаларын карап тотуга инновацион алымнар;
- Сәләтле укучыларны ачыклау һәм озатып йөрү;
- Концерт-конкурс һәм күргәзмә эшчәнлегенә карата укучыларның кызыксынуы тагын да кирәк.

III. 2 нче подпрограмманы ресурслар белән тәэмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны финанслауның гомуми күләме Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы бюджеты акчалары исәбеннән 42 869,50 мең сум тәшкил итә:

2019 ел-13 733, 17 мең сум;

2020 ел-14 282, 51 мең сум;

2021 ел-14 853, 82 мең сум;

Искәрмә. Программаны финанслау күләме фаразлау характерында һәм тиешле финанс елына һәм план чорына муниципаль берәмлек бюджеты проектын формалаштырганда ел саен төгәлләштерелергә тиеш

IV. Көтелгән нәтижәләр

Подпрограмманы гамәлгә ашыруның төп нәтижәләре булачак:

- баланың ижади үсеше өчен мөмкинлекләрне киңәйтү, аның мәнфәгатьләрен тормышка ашыру, балалар һәм яшүсмерләрнең үз-үзләрен үстерү өчен шартлар тудыру;;

- социумда балалар сэнгать мәктәбе статусын күтәрү;

- балаларга өстәмә белем бирүнең ролен арттыру;

- мәктәп күрсәтә торган белем бирү хезмәтләре исемлеген киңәйтү;

- педагогларның педагогик осталык дәрәжәсен күтәрү, укутунуң инновацион методикаларын эшләү һәм куллану, бу балаларыбызны үстерүдә, тәрбияләүдә һәм укутуда югары нәтижәләргә ирешәчәк. Ижади мөхит булдыру;

- яшь белгечләрне жәлеп итү;

- балаларның сәламәтлеген ныгыту, аларда сәламәт яшәү рәвеше күнекмәләрен формалаштыру;

- өстәмә һәм гомуми белем бирү учреждениеләре арасында мәктәпнең инновацион эш тәҗрибәсен тарату;

- караучысызлыкны һәм сукбайлыкны, балигъ булмаганнар арасында хокук бозуларны кисәтү.;

- коллективта уңайлы социаль-психологик климат булдыру;

- мәктәпнең матди-техник базасын үстерү.

Эш нәтижеләре стимуллаштыручы һәм үстерүче функция башкара торган укыту – тәрбия процессының сыйфатында чагылыш табарга тиеш, балаларның башкару, ижат эшчәнлегенә һәм сәнгать белән аралашуга тотрыклы ихтыяжын формалаштыруга, һәр балага уңайлы психологик климат тәэмин итүгә, эчке һәм тышкы планда аның эшчәнлеген активлаштыруга, ижади потенциалын үзбилгеләү һәм үз-үзләрен ачу өчен мөмкинлекләр бирүгә, гомуми белем бирү программаларын югары дәрәжәдә үзләштерүне тәэмин итүгә, үз көченә ышанычны арттыруга, баланың музыкага, мәдәнияткә һәм сәнгатькә кызыксынуын арттыруга ярдәм итә.

“2019-2021 елларга
мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә
өстәмә белем бирүне үстерү”
ярдәмче программасына Иңче кушымта

“2019-2021 елларга мәдәният һәм сәнгать өлкәсендә өстәмә белем бирүне үстерү” ярдәмче программасы максаты, бурычлары һәм финанславы

№ т/б	Чараның исеме	Башкаручы лар	Чараларны тормышка ашыруга чыгымнар, мең сумнарда.		
			Шул исәптән еллар буенча		
			2019	2020	2021
1.	Әзерлек, янадан әзерләү һәм квалификация күтәрү				
1.1	ДШИ кадрларының квалификациясен күтәрү	Балалар сәнгать мәктәбе			
1.2.	Сәнгать мәктәбе хезмәткәрләре өчен фәнни-гамәли конференцияләр, семинарлар һәм башка уқыту формалары оештыру	Балалар сәнгать мәктәбе			
2.	Инфраструктураны үстерү һәм матди-техник базаны ныгыту				
2.1.	Сәхнә костюмнары тегү (сәхнә өчен кием-салым һәм ансамбльләр өчен костюмнар)	Балалар сәнгать мәктәбе	13 733,17	14 282,51	14 853, 82
3.	Мәдәни-ял итү эшчәнлеге өлкәсен үстерү, гражданнарның мәдәни һәм мәгълүмати ресурслардан файдалана алуын тәмин итү				
3.1.	Мәдәният һәм мәгариф министрлығының уку йортларына кергәндә сәләтле балаларга ярдәм итү	Балалар сәнгать мәктәбе			
5.	Финанс-хужалык эшчәнлеге				
		Барлығы:	42 869,5		